

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН
КАРАКАЛПАКСТАН
KARAKALPAKSTAN

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН Қ О Р А Қ А Л П О Ё И С Т О Н

КАРАКАЛПАКСТАН
KARAKALPAKSTAN

ЕГЕР БИЗ АНА ТОПЫРАҒИМЫЗГА, ЎАТАНГА МЕҲИР ҲАМ САДЫҚЛИҚ ҲАҚҚИНДА СӨЗ ЖҮРИТЕТУҒИН БОЛСАҚ, БИРИНШИ НӨЎБЕТТЕ, САҲРА ҚУЯШЫ, ГАРМСЕЛ ҲАМ ЫЗҒЫРЫН САМАЛЛАРДА ТАПЛАНҒАН, АЎЫР ТӘБИЙҒИЙ ШАРАЯТТА ДА ӨЗ ЖУРТЫНЫҢ ТОПЫРАҒИН КӨЗИНЕ ТОТЫЯ ҚЫЛИП, КЕЛЕШЕККЕ ИСЕНИМ МЕНЕН ЖАСАП АТЫРҒАН ҚАРАҚАЛПАҚ ЕЛИ ҲАҚҚИНДА АЙТЫЎИМИЗ ҲАМ ҚАРЫЗ, ҲАМ ПАРЫЗ ДЕП БИЛЕМЕН.

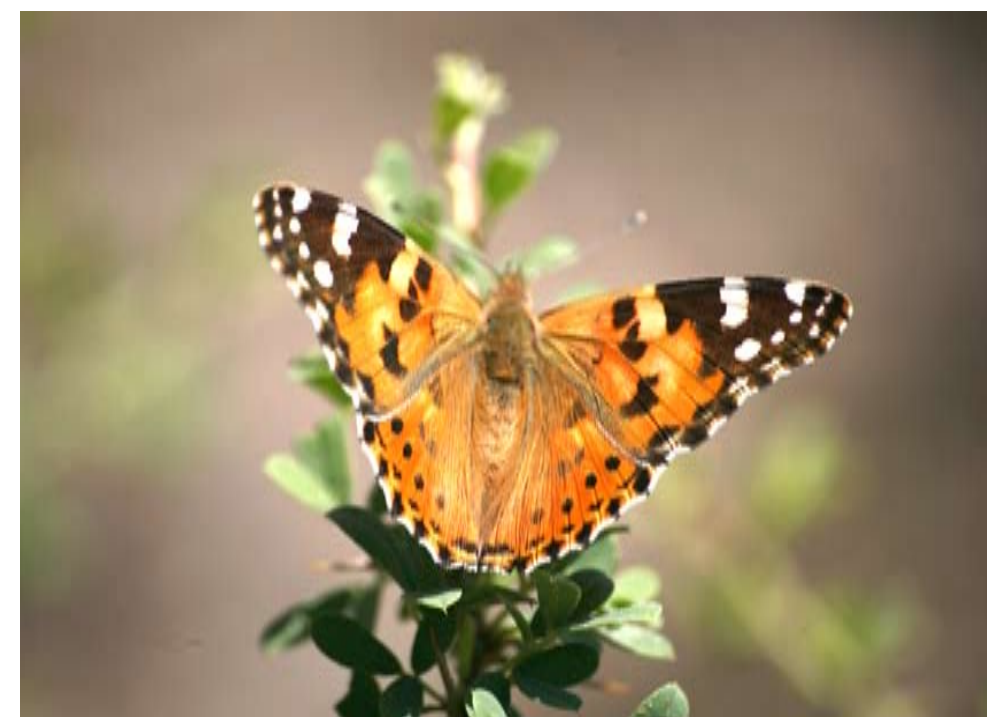
КИМДЕ КИМ БУЛ ЖАПАКЕШ ХАЛЫҚТЫҢ ҲАҚ КЕЎЛИН, ӘСИРЛИК АРЗЫЎ-ӘРМАНЛАРЫН, УМТЫЛЫСЛАРЫН БИЛМЕКШИ, АҢЛАП ЖЕТПЕКШИ БОЛСА, ОНЫҢ АҚЫЛ-ЗӘКАЎАТЫ МЕНЕН ЖАРАТЫЛҒАН «ҚЫРЫҚ ҚЫЗ» ҲАМ «ШӘРИЯР» СЫЯҚЛИ ӨЛМЕС ДӘСТАНЛАРГА, КҮНХОЖА, ӘЖИНИЯЗ ҲАМ БЕРДАҚ СЫЯҚЛИ УЛЛИ ШАЙЫРЛАРДЫҢ ТӘСИРШЕҢ ШЫҒАРМАЛАРЫНА МҮРӘЖАТ ЕТСЕ, ӨЗИ УШЫН КӨП-КӨП МӘНИ ТАБАДЫ, ДЕП ОЙЛАЙМАН.

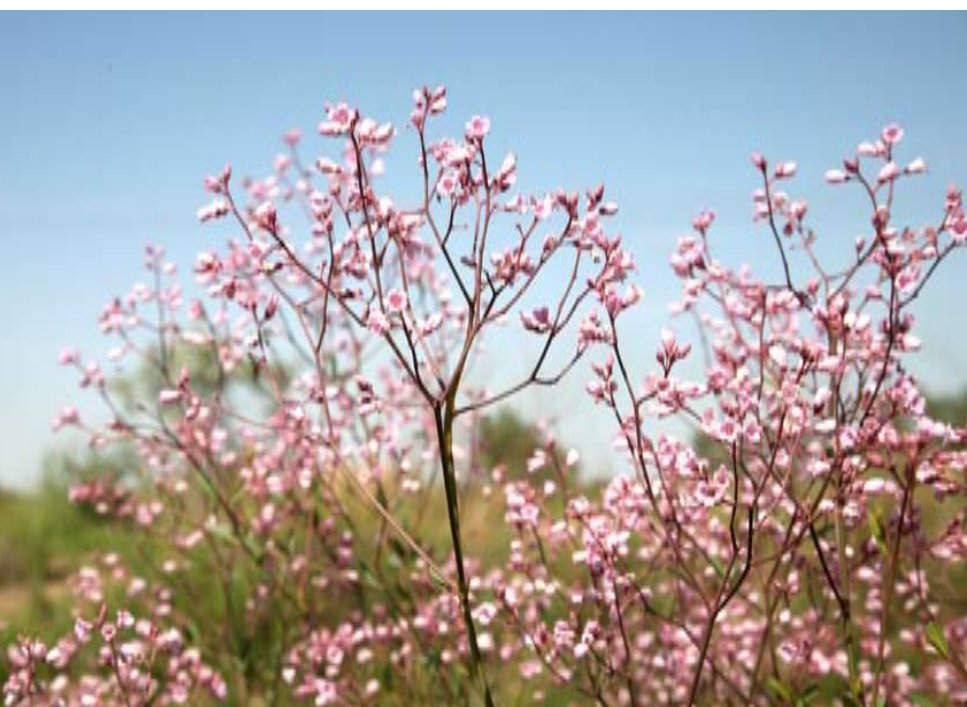
ИСЛАМ КАРИМОВ
Өзбекстан Республикасы Президенти

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН – ЖАҢАЛАНЫҰ ҲӘМ РАҰАЖЛАНЫҰ ДӘҰИРИ

ҚОРАҚОЛПОҒИСТОН – ЯНГИЛАНИШ
ВА ТАРАҚҚИЁТ ДАВРИ

КАРАҚАЛПАҚСТАН –
ГОДЫ РАСЦВЕТА И СОЗИДАНИЯ

KARAKALPAKSTAN –
YEARS OF FLOURISHING AND CREATION

Жанажан Ұатанымыз – Өзбекстан Республикасы өзиниң 20 жыллық ғәрезсиз раўажланыўы даўамында әсирлерге барабар жолды басып өтти. Тарийхый қысқа усы дәўирде қала хәм аўылларымыздың, пүткил мәмлекетимиздиң келбети, жәмийетимиздеги социаллық-сиясий мүнәсибетлер пүткиллей өзгерди. Турмысымыздың барлық салалары менен тармақларында турақлы өсиў пәтлери көзге тасланбақта. Ең әҳмийетлиси, халқымыз қалбинде өз журтына ийелик етиў сезими, усы уллы Ұатаның бүгинги хәм ертеңги күни маған да байланыслы деген жуўапкершилик туйғылары күшейип, оның сана-сезими менен дүньяға көз-қарасы кеңейип бармақта.

Өткен 20 жыллық дәўир пүткил мәмлекетимиз қатары ондағы хәр бир аймақтың раўажланыўында да өшпес из қалдырғанын айырықша атап өтиў зәрүр. Буның тастыйығын Өзбекстанымыздың арқа бөлегинде жайласқан Қарақалпақстан Республикасы мысалында да айқын көриў мүмкин.

Сақый хәм бийтәкирар қарақалпақ топырағы мәмлекетимиздиң социаллық-экономикалық раўажланыўында айырықша орын иелейди. Бул туўралы сөз жүриткенде, хұрметли Президентимиз Ислам Каримовтың «Қарақалпақ халқы мудамы журтымыздың сүйенген таўларының

Жонажон Ватанымиз – Ўзбекистон Республикасы ўзиниң 20 йиллик мустақил тараққиёти давомида асрларга тенг йўлни босиб ўтди. Тарихан қысқа бу даврда шаҳар ва қишлоқларимиз, бутун мамлакатимиз қиёфаси, жамиятимиздаги ижтимоий-сиёсий муносабатлар бутунлай ўзгарди. Ҳаётимизнинг барча соҳа ва тармоқларида барқарор ўсиш сурьатлари кузатилмоқда. Энг муҳими, халқимиз қалбида ўз журтига эғалик хисси, шу улдуғ Ватаннинг бутунги ва эртанги кунни учун масъулият ва даҳлдорлик туйғуси ортиб, унинг онгу тафаккури ва дунёқараши юксалиб бормоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, ўтган 20 йиллик давр бутун мамлакатимиз қатори хәр бир хууд ва минтақамиз ривожиди хәм ўчмас из қолдирди. Бунинг тасдиғини Ўзбекистонимизнинг шимолий қисмида жойлашқан Қорақалпоғистон Республикаси мисолида хәм яққол кўриш мумкин.

Маълумки, саховатли ва бетакрор қорақалпоқ диёри мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ривожиди алоҳида ўрин тутди. Бу ҳақда сўз юритганда, муҳтарам Президентимиз Ислам Каримовнинг “Қорақалпоқ халқи доимо журти-мизнинг таянч тоғларидан хисобланган” деган сўзларини эста олиш ўринлидир.

Наша дорогая родина – Республика Узбекистан за 20 лет независимого развития прошла путь, равный векам. За этот исторический короткий период облик наших городов и сел, всей страны, социально-политические отношения в обществе полностью изменились. Во всех сферах и отраслях наблюдается поступательный рост. Самое главное, в душе нашего народа появились чувства, что он хозяин своей земли, что он причастен и ответственен за сегодняшний и завтрашний день своей великой родины. Особо следует отметить то, что за минувшие 20 лет, как и по всей стране произошли неизгладимые изменения, в каждом регионе и во всех территориях

Доказательства этому мы можем наблюдать на примере расположенной на самом севере Узбекистана – Республики Каракалпакстан.

Известно, что Каракалпакский край своей щедростью и неповторимостью занимает особое место в социально-экономическом развитии страны. Когда мы говорим об этом, мы вспоминаем слова уважаемого Президента Ислама Каримова о том что, народ Каракалпакстана всегда считался опорой нашего края как непоколебимая гора.

Our dear homeland - the Republic of Uzbekistan for the 20 years of independent development has passed a path that is equal to ages. During this short historical period, the outlook of our cities and villages, of the whole country, socio-political life of the society have changed considerably. One may observe sustained growth practically in all spheres and sectors. Most importantly, in the soul of our people has emerged a feeling that he is the master of his land and that he is inseparable part of and responsible for the present and future of his great motherland. It needs to be stressed that over the past 20 years enormous changes have occurred in each territorial unit of the country.

The evidence of these developments we can see in the case of the region located in the far north of Uzbekistan – The Republic of Karakalpakstan.

It is known that the Republic of Karakalpakstan with its munificence and originality has a unique place in the socio-economic development of the Republic of Uzbekistan. When we speak of this, we recall the words of the President Islam Karimov that the people of Karakalpakstan have always been in support of our entire region as an unshakable mountain.

бир болып есапланған» деген сөзлерин ядқа алыў орынлы.

Сонлықтан да ғәрезсизлик жылларында басқа аймақлар қатарында Қарақалпақстанның раўажланыўына да үлкен итибар берилмекте. Мине усындай дыққат-итибар арқасында бүгинги күнде республика пайтахты – Нөкис қаласынан баслап, район орайлары, қала хәм аўыллар, хәтте ең түпкирдеги аўылларға шекем хәр тәрәплеме өзгерип, раўажланып бармақта. Бунда, әсиресе, мәмлекетимиз басшысының тиккелей басламы менен ислеп шығылып, үзликсиз әмелге асырылып атырған Қарақалпақстан Республикасын социаллық-экономикалық раўажландырыў бағдарламасы үлкен әҳмийетке ийе болмақта. Соны да айтыў керек, бул бағдарлама республиканы әсирлер даўамындағы әпиўайы аграр үлкеден заманагөй өндириллик хәм социаллық-экономикалық инфрақұрылымелерге, транспорт-коммуникация тармақларына, маман кадрларға ийе құдиретли аймаққа айландырыўды нәзерде туттады.

Бағдарламаның басқышпа-басқыш турмысқа енгизилиўи нәтийжесинде қарақалпақ диары буннан жигирма жыл бурынғы экологиялық апатшылық орайындағы қалақ аймақтан бүгинги күнде танып болмас дәрежеде өзгерип, жылдан-жылға шырай ашып, жедел пәтлер менен раўажланып баратырған үлкеге айланды.

Ғәрезсизлик жылларында бул жерде әмелге асырылған үлкен социаллық-экономикалық өзгерислер, қурылыс хәм абаданластырыў жұмысларын санап шегине жегий мүмкин емес. Орайлық Азияда бирден-бир есапланған, сахра қойнындағы кәрамаг деп ат алған Қоңырат сода заводы, Хожели шийше заводы, «Орайлық Азия безеў таслары» қоспа кәрханасы, Қоңыраттағы кабид, Нөкистеги мрамор хәм кабель заводлары, Урге газ кәни, “Элтекс” хәм “Катекс” комплекслери сыяқлы заманагөй өндириллик объектлери, Қарқалпақстан Республикасы Жоқарғы Кеңеси, Ташкент мәлимлеме технологиялары университетиниң Нөкис филиали, Олимпия резервлери колледжи имаратлары, 345 километрлик Наўайы-Нөкис темир жолы, Нөкис пенен Хожелини байланыстырыўшы үлкен көпир, Қоңырат автомобиль жолы, онлап улыўма билим берий мектеплери, лицей хәм колледжлер, балалар спорты, музыка хәм көркем өнер мектеплери сыяқлы көплеген имаратлар – булардың хәммеси ғәрезсизликтің жемиси болып есапланады.

Ең әҳмийетлиси, қарақалпақ халқы әсирлер даўамында әрман етип, умтылып келген ий-

Шунинг учун хәм мустақиллик йилларида бошқа минтақаларимиз қатори Қорақалпоғистоннинг ривожланишига хәм улкан әтибор берилмоқда. Айнан ана шундай әтибор туфайли бугунги кунда республика пойтахти – Нукус шахридан бошлап, туманлар марказлари, шахар ва қишлоқлар, хәтте чекка овулларгача хәр томонлама ўзгариб, ривожланиб бормоқда. Бунда, айниқса, давлатимиз раҳбарининг бевосита ташаббуси билан ишлаб чиқилиб, изчил амалга оширилаётган Қорақалпоғистон Республикасини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастури муҳим аҳамият касб этмоқда. Айтиш керакки, бу дастур республиканы асрлар давомында оддий аграр ўлкадан замонавий ишлаб чиқариш ва ижтимоий-иқтисодий инфрақұрылымалар, транспорт-коммуникация тармақлари, юсак малакали кадрларға эга бўлган қудратли минтақаға айлантиришни назарда туттади.

Дастурнинг босқичма-босқич хәтте тадбиқ этилиши нәтижесинде қарақалпоқ замани бундан йигирма йил олдинги экологик ҳалокат домидаги қолақ худуддан бугунги кунда таниб бўлмайдиган даражада ўзгариб, йилдан-йилга чирой очиб, барқарор суръатларда ривожланиб бораётган диёрға айланди.

Мустақиллик йилларида бу заманда амалга оширилган улкан иқтисодий-ижтимоий ўзгаришлар, қурилиш ва ободончилик ишларини санаб адоғига етиб бўлмайд. Урта Осиёда ягона бўлган, сахро бахридаги мўъжиза деб ном олган Қўнғирот сода заводи, Хўжайли шиша заводи, “Марказий Осиё безак тошлари” қўшма корхонаси, Қўнғиротдаги қарбит, Нукусдаги мрамор ва кабель заводлари, Урга газ кони, “Элтекс” ва “Катекс” мажмуалари каби замонавий ишлаб чиқариш объектлари, Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси, Тошкент аҳборот технологиялари университетининг Нукус филиали, Олимпия захиралари колледжи бинолари, 345 километрлик Навоий – Нукус темир йўли, Нукус билан Хўжайлини боғлайдиган улкан кўприк, Қўнғирот автомобиль йўли, ўнлаб умумтаълим мактаблари, лицей ва коллежлар, балалар спорти, мусиқа ва санъат мактаблари сингари кўплаб иншоотлар – буларнинг барчаси истиқлол мевасидир.

Энг муҳими, қарақалпоқ халқи асрлар давомында орзу қилиб, интилиб келган эзгу мақсадига етди – озод ва эркин, тинч-осуда хәтте эришди, ўз тарихи, маданий мероси, миллий анъана ва қадриятларини тиклаш, ривожлантириш, ўзликсини англаш имконига эга бўлди.

Поэтому, в годы независимости развитию Каракалпакстана, как и других регионов страны, уделялось большое внимание. Благодаря этому большие изменения, масштабное развитие наблюдается повсюду: в столице республики города Нукусе, районных центрах, кишлаках, и даже самых отдаленных аулах. На этом пути особое значение имеет выработанная по инициативе главы нашего государства и последовательно реализуемая программа социально-экономического развития Республик Каракалпакстан.

Надо сказать, эта программа нацелена на превращение республики, в течение столетий бывшей отсталым аграрным регион, в край с современными производствами, развитой социально-экономической инфраструктурой, транспортно-коммуникационными сетями и высококвалифицированными кадрами.

В результате последовательного осуществления программы Каракалпакский край, который 20 лет тому назад был отстающим регионом на грани экологической катастрофы, на сегодняшний день преобразился до неузнаваемости, развиваясь устойчивыми темпами и становясь с каждым годом все краше и благоустроенней.

Сегодня трудно сосчитать все огромные изменения в социально-экономической сфере, а также в работах по благоустройства и созданию, которые были здесь осуществлены за годы независимости. Единственный в Средней Азии Кунградский содовый завод получивший название чудо в пустыне, Ходжейлийский стекольной завод, совместное предприятие «Марказий Осиё безак тошлари», производства карбида в Кунграде, мраморный и кабельный заводы в Нукусе, газовое месторождение в Урге, современные производственные комплексы «Элтекс» и «Калтекс», современные здания Жукорги Кенеса Каракалпакстана, Нукуского филиала Ташкентского университета информационных технологий, колледжа Олимпийских резервов, 345-километровая железная дорога Навои-Нукус, большой мост, связывающий Нукус с Ходжейли, Кунградская автомобильная дорога, десятки общеобразовательных школ, лицеев и колледжей, а также множество детских школ искусства, музыки и спорта – все это дары независимости.

Самое главное народ Каракалпакстана веками стремящийся к своей светлой мечте, достиг цели, ведущей к мирной и благополучной жиз-

Therefore, during the years of independence, it has been provided considerable attention towards the development of Karakalpakstan. Thanks to this attention paramount changes and large-scale developments have been achieved in every part of the republic: in the capital city of Nukus, regional centers, villages, and even in the most remote areas. In this regard, it is particularly important to mention the Programme on the Socio-economic Development of the Republic of Karakalpakstan which was advanced by the President of the Republic of Uzbekistan.

It is important to stress that the entire Programme is aimed at transforming the republic that for centuries had been a backward agricultural region into the region with modern productions, developed socio-economic infrastructure, transport and communication networks and high skilled human resources.

As a result of consistent implementation of the Programme, Karakalpakstan – the region that was lagging behind the development and was on the brink of environmental disaster – has been developed beyond recognition. Now it is growing at a steady pace, and becoming more and more beautiful.

Today it is rather difficult to count all the changes in the socio-economic sphere, as well as other reconstruction and development projects that have been implemented here since the independence. Kungrad Soda Production Plant which called “a miracle in the desert” (unique in Central Asia), Hodzheyli Glass Factory, a joint venture “Markaziy Osiyo Bezak Toshlar”, Kungrad Carbide Production Plant, marble and cable production plants in Nukus, gas deposits in Urga, modern production facilities “Eltex” and “Caltex”, modern buildings of Zhukorgi Kenges of Karakalpakstan, Nukus branch of Tashkent University of Information Technologies, College of Olympic Reserves, 345-km long railway “Navoi-Nukus”, a large bridge connecting Khodjeyli with Nukus, Kungrad highway, dozens of schools, high schools and colleges and many other children’s schools of arts, music and sports – all are the gifts of independence.

Most importantly, people of Karakalpakstan always striving for the brightest future, has reached their goals for a peaceful and prosperous

гиликли мақсетине жетти – азат хәм еркин, тыныш-татыў турмысқа еристи, өз тарийхы, мәдений мийрасы, миллий дәстүрлери менен қәдириятларын тиклеў, өзлигин аңлаў имканиятына ийе болды.

Қарақалпақстан Республикасы Өзбекстанның арқа-батыс бөлиминде, Әмиўдәрьяның төменги жағында, Арал теңизиниң түслик жағаларында жайласқан. Республика түслик-батыс тәрәптен Қарақум шөлине тутасқан. Оның арқа-батысында Үстүрт тегислиги, арқа-шығыс тәрәпинде болса Қызылқум шөли бар. Арал теңизиниң түслик аймағы қарақалпақ жеринде жайласқан. Қарақалпақстанның улыўма жер майданы 166,6 мың квадрат километрден ибарат болып, ол аймағының үлкенлиги жағынан Өзбекстан Республикасы ўәлаятлары арасында биринши орында турады. Республика халқының саны 1 миллион 700 мың адамнан артық.

Республиканың хәкимшилик-аймақлық дүзилиси 14 район хәм 2 қаладан ибарат. Булар - Әмиўдәрья, Беруний, Қараөзек, Кегейли, Қоңырат, Қанлыкөл, Мойнақ, Нөкис, Тахтақөпир, Төрткүл, Хожели, Шымбай, Шоманай, Елликқала районлары менен Нөкис хәм Тақыятас қалалары.

Қарақалпақстан Өзбекстан Республикасы қурамындағы парламентлик басқаруў формасына ийе суверен республика болып есапланады. Қарақалпақстан өз Конституциясына, байроғы, герби хәм гимнине ийе. Қарақалпақстанның Конституциясы хәм нызамлары Өзбекстан Республикасы Конституциясы хәм нызамларына муўапық ислеп шығылған хәм олар усы тийкарда хәрәкет етеди. Республикада улыўма басшылық Жоқарғы Кеңес Баслығы – Қарақалпақстан Республикасы парламенти тәрәпинен әмелге асырылады.

Республиканың жоқары атқаруўшы хәкимияты Қарақалпақстан Республикасы Жоқарғы Кеңеси тәрәпинен тастыйықланған Министрлер Кеңеси болып есапланады. Республика Министрлер Кеңесиниң қурамына Кеңес Баслығы, Баслықтың орынбасарлары, министрлер, мәмлекетлик комитетлер баслықлары, ири концернлер хәм бирлеспелердиң басшылары киреди. Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң Баслығы лаўазымбойынша Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинетиниң қурамына киреди. Өзбекстан Республикасы пайтахты - Ташкент қаласында, Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинети қасында Қарақалпақстан Республикасының турақды ўәкилханасы жұмыс жүргизеди.

Қорақалпоғистон Республикасы Ұзбекистоннинг шимоли-ғарбий қисмида, Амударёнинг қуйи қисми, Орол денгизининг жанубий соҳилида жойлашган. Республика жануби-ғарб томондан Қорақум саҳросига туташган. Унинг шимоли-ғарбида Устүрт пасттекислиги, шимоли-шарқий томонида эса Қизилқум саҳроси ястаниб ётибди. Орол денгизининг жанубий ҳудуди қорақалпоқ заминида жойлашган. Қорақалпоғистон умумий ер майдони 166,6 минг квадрат километрден иборат бўлиб, у ҳудудининг катталиги жиҳатдан Ұзбекистон Республикаси вилоятлари ўртасида биринчи ўринда туради. Республиканинг аҳолиси 1 миллион 700 минг кишидан зиёддир.

Республиканинг маъмурий-ҳудудий тузилмаси 14 та туман ва 2 та шаҳардан иборат. Булар Амударё, Беруний, Қораўзак, Кегейли, Қўнғирот, Қонлиқўл, Мўйноқ, Нукус, Тахтақөпир, Тўрткўл, Хўжайли, Чимбой, Шўманой, Эллиққалъа туманлари ва Нукус ҳамда Тахиятош шаҳарларидир.

Қорақалпоғистон Ұзбекистон Республикаси таркибидаги парламент бошқарув шаклига эга бўлган суверен республикадир. Қорақалпоғистон ўз Конституцияси, байроғи, герби ва гимнига эга. Қорақалпоғистоннинг Конституцияси ва қонунлари Ұзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига мувофиқ ишлаб чиқилган ва улар шу асосда амал қилади. Республикада умумий раҳбарлик Жўқорғи Кенгес Раиси – Қорақалпоғистон Республикаси парламенти томонидан амалга оширилади.

Республиканинг олий ижроия ҳокимияти Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси томонидан тасдиқланган Вазирлар Кенгаши ҳисобланади. Республика Вазирлар Кенгаши таркибига Кенгаш Раиси, Раиснинг ўринбосарлари, вазирлар, давлат қўмиталари раислари, йирик концерн ва бирлашмалар раҳбарлари киради. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, ўз вазифасига қўра, Ұзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг таркибига киради. Ұзбекистон Республикаси пойтахти - Тошкент шаҳрида, Ұзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Қорақалпоғистон Республикасининг доимий ваколатхонаси фаолият кўрсатади.

ни. Наряду с этим благодаря независимости, появилась возможность восстанавливать и развивать свою историю, культурное наследие, национальные традиции.

Республика Каракалпакстан находится на северо-западе Узбекистана, в низовьях Амударьи и на южных берегах Аральского моря. Юго-западная часть республики примыкает к Каракумской пустыне. На северо-западе находится плато Устюрт, а на северо-востоке простирается пустыня Кызылкум. Каракалпакстан, территория которого занимает 166,6 тысяч квадратных километров, и тем самым, она занимает первое место по занимаемой площади среди всех областей Республики Узбекистан. Население Каракалпакстан превышает 1 миллион 700 тысяч человек.

Административно-территориальная структура республики состоит из 14 районов и двух городов. Это Амударьинский, Берунийский, Караузякский, Кегейлийский, Кунградский, Кангликульский, Муйнакский, Нукусский, Тахтакупырский, Турткульский, Ходжейлийский, Чимбайский, Шуманайский, Элликкалинский районы, города Нукус и Тахияташ.

Каракалпакстан - суверенная Республика в составе Республики Узбекистан с парламентской формой правления. Республика Каракалпакстан имеет свою Конституцию, флаг, герб и гимн.

Конституция Каракалпакстана и его Законы не противоречат Конституции Республики Узбекистан и его Законам. Законы Республики Узбекистан обязательны и на территории Республики Каракалпакстан.

Общее руководство республикой осуществляется со стороны председателя Жукорги Кенгеса – парламента Республики Каракалпакстан.

Высшим исполнительным органом Республики Каракалпакстан является утвержденный Жукорги Кенгесом Совет Министров. В состав Совета Министров входят председатель, его заместители, министры, председатели государственных комитетов, руководители крупных концернов и объединений. Председатель Совета министров Республики Каракалпакстан по должности входит в состав Кабинет Министров Республики Узбекистан.

В столице Республики Узбекистан – городе Ташкенте при Кабинете Министров Республики Узбекистан свою деятельность осуществляет постоянное представительство Республики Каракалпакстан.

life. At the same time, due to the independence, created an opportunity to restore and develop their own history, cultural heritage and national traditions.

Karakalpakstan is located in the northwestern part of Uzbekistan, in the lower reaches of the Amudarya river and the southern shores of the Aral Sea. The southwestern part of the region bordered with the Karakum desert. To the northwest it is bordered with Ustyurt plateau and in the northeast – with the Kyzylkum desert. Karakalpakstan occupies a territory of 166.6 thousand square kilometers, and thus it has the highest footprint of all areas of the Republic of Uzbekistan. Its population exceeds 1.7 million people.

The administrative-territorial structure of the republic consists of 14 districts and two cities. These are Amudarya, Beruniy, Karauzyak, Kegeyli, Kungrad, Kanglekul, Muynak, Nukus, Tahtakupir, Turtkul, Hodzheyli, Chimbay, Shumanay, Ellikkala, and the cities of Nukus and Tahiatash.

Karakalpakstan – a sovereign republic within the Republic of Uzbekistan with a parliamentary form of government. Karakalpakstan has its own constitution, flag, emblem and anthem.

The Constitution of Karakalpakstan and its laws do not contradict the Constitution and the laws of the Republic of Uzbekistan. Laws of the Republic of Uzbekistan shall be binding on the Republic of Karakalpakstan.

The principal governing body of the republic is the chairman of Zhukorgi Kenges – the Parliament of the Republic of Karakalpakstan.

The highest executive body of the Republic of Karakalpakstan is the Council of Ministers approved by the Zhukorgi Kenges. The Council of Ministers consists of the chairman, his deputies, ministers, chairmen of the state committees, heads of major corporations and associations. Chairman of the Council of Ministers of the Republic of Karakalpakstan is part of the Cabinet of Ministers according to his status.

In the capital of the Republic of Uzbekistan – Tashkent, under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan carries out its activities a permanent representative of the Republic of Karakalpakstan.

❖ НӨКИС

Төменгі Әмиўдәрьяның түслик бөлиминде, қумлы кеңликлер арасында Қарақалпақстан Республикасының пайтахты, оның экономикалық, хәкимшилик хәм мәдений орайы болған Нөкис қаласы географиялық жақтан Республиканың қақ ортасында, түрли транспорт, коммуникация тармақлары келип тутасатуғын жүдә қолай мәнзилде жайласқан. Бул жерден республиканың қәлеген районына теп-тегис автомобиль жоллары менен жетип баруы мүмкин. «Қызкеткен» хәм «Қаттағар» деп аталған үлкен магистрал каналлар қала ортасынан ағып өтеди.

Ғәрезслик дәуиринде – 1999-жылы Әмиўдәрья арқалы Нөкис хәм Хожели қалаларын байланыстыратуғын, заманагөй талапларға толы жуўап беретуғын темир-бетон көпир қурылып, иске түсирилди.

Нөкис – мәмлекетимиздің нәўқыран, заманагөй хәм жедел раўажланыр баратырған қалалардың бири. Бул жерде миллий хәм жәхән архитектуралық мәдениетінің алдыңғы жетискенликлерин өзінде жәмлеген көплек саўлатлы хәкимшилик, мәдений-турмыслық имаратлар, турақ жайлар, медицина, билимлендириў хәм спорт орайлары бой тиклеген. Қалада ири санат кәрханалары, банклер, Өзбекстан Республикасы Илимлер академиясының Қарақалпақстан бөлими, Өзбекстан көркем өнер академиясының Қарақалпақстан бөлими, Жазыўшылар, Композиторлар, Архитекторлар бирлеспелери, театр хәм музейлер, киностудия, ғалаба хабар кураллары хызмет көрсетпекте.

2003-жылы Нөкис қаласы өзиниң 70 жыллығын кең белгиледи хәм мәмлекетимиздің раўажына қосып атырған үлкен үлеси, социаллық-экономикалық турмыстың көплеген тараларында қолға кирзип атырған салмақты табыслары және де миллиетлер аралық татыўлықты бекемлеўдеги хызметлери ушын Президентимиз Ислам Каримовтың Пәрманына муўапық «Дослық» ордени менен сыйлықланды.

❖ НУКУС

Қуйи Амударёнинг жанубий қисмида, қумли кенгликлер ўртасыда Қарақалпоғистон Республикасининг пойтахти, унинг иқтисодий, маъмурий ва маданий маркази бўлган Нукус шаҳри жойлашган. Жуғрофий нуқтаи назардан шаҳар республиканинг қоқ ўртасыда, түрли транспорт коммуникация тармоқлари келип туташадиган жуда қулай манзилда жойлашган. Бу ердан республиканинг исталган туманига равон автомобиль йўллари орқали етиб бориш мумкин. «Қызкеткен» ва «Қаттағар» деб номланган катта магистраль каналлари шаҳарнинг ўртасыдан оқиб ўтади.

Мустақиллик даврида – 1999 йилда Амударё узра Нукус ва Хўжайли шаҳарларини боғлайдиган, замонавий талабларга тўлиқ жавоб берадиган темир-бетон кўприк қурилиб, ишга туширилди.

Нукус – мамлакатимизнинг навқирон, замонавий ва тез ривожланиб бораётган шаҳарларидан бири. Бу ерда миллий ва жаҳон меъморлик маданиятининг илғор ютуқларини ўзида мужассам этган кўплаб мухташам маъмурий, маданий-маиший бинолар, турур-жойлар, тиббиёт, таълим ва спорт масканлари барпо этилган. Шаҳарда йирик саноат корхоналари, банклар, Ўзбекистон Республика Фанлар академияси, Бадий академия, Ёзувчилар, Композиторлар, Архитекторлар уюшмаларининг бўлим ва филиаллари, театр ва музейлар, киностудия, оммавий ахборот воситалари фаолият кўрсатмоқда.

2003 йилда Нукус шаҳри ўзининг 70 йиллигини кең нишонлади ва мамлакатимиз ривожига қўшаётган катта ҳиссаси, иқтисодий-ижтимоий ҳаётнинг кўплаб соҳаларида қўлга киритаётган салмоқли ютуқлари ҳамда миллитлараро тотувликни мустаҳкамлаш борасидаги хизматлари учун Президентимиз Ислам Каримов фармонида «Дўстлик» ордени билан мукофотланди.

❖ НУКУС

❖ NUKUS

Столица Республики Каракалпакстан, его экономический, административный и культурный центр – город Нукус расположен в южной части нижней Амударьи, в центре песчаных просторов. С географической точки зрения город удачно расположен в самом центре республики, где пересекаются все транспортные развязки. Отсюда в любой из районов республики можно добраться по современным автомобильным трассам.

Город пересекает большой магистральный канал названный «Кизкеткен». В период независимости – в 1999 году через Амударью был построен массивный железобетонный мост, соединивший города Нукус и Ходжейли.

Нукус – один из молодых, современных и быстро развивающихся городов нашей страны. Здесь возведено множество роскошных административных, культурно-бытовых зданий, жилых домов, медицинских и учебных учреждений, спортивных комплексов. В городе работают крупные промышленные предприятия, банки, открыты филиалы Академии наук Узбекистана, Художественной академии, Союзов писателей, композиторов, архитекторов, функционируют театры и музеи, киностудии, средства массовой информации.

В 2003 году город Нукус широко отметил свое 70-летие и за весомый вклад в развитие нашей страны, большие победы, достигнутые в различных сферах социально-экономической жизни, а также заслуги в деле укрепления международного согласия Указом Президента Ислама Каримова награжден орденом «Дустлик».

The city of Nukus is the capital of the Republic of Karakalpakstan and its economic, administrative and cultural center. Nukus city is located in the southern part of the lower Amudarya river, in the heart of sandy expanses. From the geographical point of view, the city is successfully located in the middle of the republic. From here through modern highways can be reached to the every locality of the republic.

City is intercrossed by a large main canal named “Kizketken”. In 1999 it was built a huge bridge across the Amudarya connecting the cities of Nukus and Khodjeyli.

Nukus is one of the youngest, modern and fast developing cities of our country. There are plenty of luxurious administrative, cultural and services buildings, residential centers, medical, educational and sports buildings in the city. The city has a number of large industrial enterprises, banks, branches of the Academy of Sciences of Uzbekistan, the Academy of Arts, Unions of writers, composers and architects, theaters and museums, film studios, as well as mass media structures.

In 2003, Nukus city celebrated its 70th anniversary and was awarded with a medal “Dustlik” by the Decree of the President Islam Karimov for its contribution to the development of the country, great achievements in various spheres of socio-economic life, as well as its contribution to strengthening international and intercultural consent.

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН: ӘЙЙЕМГІ ҮЛКЕ ТАРИЙХЫ

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН:
ҚАДИМИЙ ЗАМИН ТАРИХИ
ҚАРАҚАЛПАҚСТАН:
ИСТОРИЯ ДРЕВНЕЙ ЗЕМЛИ
ҚАРАҚАЛПАҚСТАН:
HISTORY OF ANCIENT LAND

ӨТМИШ ЖЫЛНА- МАЛАРЫНАН САЗА БЕРГЕН ҚОРҒАНЛАР

ЎТМИШ ЗАРАВАҚЛАРНИ ЗУХР ЭТГАН ҚАЛЪАЛАР
КРЕПОСТИ, ТАЯЩИЕ ЛЕТОПИСЬ ПРОШЛОГО
FORTRESSES CONCEALING ANNALS OF THE PAST

Қарақалпақстанның тарихы мәмлкетимиздің барлық аймақларының тарихы сияқты жүдә бай, рәңбәрең хәм қызықлы болып табылады. Бул жерди өзине тән археологиялық естеликлер қорықханасы деп атау мүмкин. Себеби, бул жерде адамның итибарын өзине тартатуғын, хайран қалдыратуғын көптеп археологиялық естеликлер болып, олар өзинең оғада әжайып хәм сийрек гезлесетуғынлығы, тилсимли гөззаллығы менен ажыралып турады.

Тарихий дереклердің көрсетиуінше, Қарақалпақстан аймағында адамлардың жәмәәтлери соңғы палеолит дәуиринен баслап жасай баслаған. Эрамызға шекемги 5-мың жыллықтан 2-мың жыллық басларына шекем халық тийкарынан Арал хәм Каспий теңизлери этирапындағы шөлдерде жасаған. Эрамызға шекемги 2-мың жыллықтың ақырында бул аймақта сууғарып егилетуғын дийханшылық пайда болған.

Әийемги Қойқырылған қала, Айбүйир хәм Бурлиқала қарабаханаларында жүргизилген қазыу жұмыслары дауамында эрамызға шекемги IV әсирге тийисли жазба естеликлер, Қойқырылған қала хәм Ақшахан қалада әийемги сүүретлеу

Қорақалпоғистонның тарихи мамлақатимизнің барча қадимий минтақаларының тарихи каби жуда бой, хилма-хил ва кизикарлидир. Бу заминни ўзига хос археологиялық топилмалар құриқхонаси дейиш мүмкин. Чунки, бу ерда кишининг диққатини тортадиган, хайратлангирадиган құплаб археологиялық ёдгорликлар мавжудки, улар ўта ноёблиги ва мафтункорлиги билан алоҳида ажралиб туради.

Тарихий манбаларның далонат беришига кўра, Қорақалпоғистон худуиди инсон жәмәәтлери сўнги палеолит дәуиринен бошлаб яшай бошлаган. Милоддан аввалги 5-мингйилликдан 2-мингйиллик бошларыга қадар аҳоли, асосан, Амударё буйларыда, Орол ва Каспий денгизлари ён-атрофидаги чўлларда истиқомат қилган. Милоддан аввалги 2-мингйилликнинг охирида бу худууда суғориладиган деҳқончилик пайдо бўлган.

Кўхна Қуйқирилған қалъа, Ойбўғир ва Бурлиқалъа харобаларида олиб борилған қазуу ишлари жараёнида милоддан аввалги 4-асрга

История Каракалпакстана, как и история многих древних территорий нашего края, отличается большим богатством, разнообразием и представляет большой интерес. По праву эти земли можно назвать заповедником археологических находок. Здесь находится множество археологических памятников, которые притягивают к себе внимание, заставляют восхищаться, отличаются своей особой уникальностью и привлекательностью.

Согласно историческим источникам, на территории Каракалпакстана первые человеческие сообщества появились во времена позднего палеолита. В пятом тысячелетии до начала второго тысячелетия до нашей эры население в основном проживало на берегах Амударьи, степях вокруг Аральского и Каспийского морей. В конце второго тысячелетия до нашей эры здесь появилось поливное земледелие.

В ходе раскопок, проведенных на развалинах Койкрылган-кала, Ойбуйир и Бурли-кала, обнаружены памятники письменности, относящиеся к четвертому веку до нашей эры, а в Койкрылган-кала и Окшохон-кала найдены памятники древне-

НАСТЕННАЯ ПОРТРЕТНАЯ ЖИВОПИСЬ. АҚШАХАН-ҚАЛА. II-НАЧАЛО I ВВ. ДО Н.Э.

The history of the Republic of Karakalpakstan, as is the history of many ancient regions of our country, is characterized by its richness, diversity, and is of great interest. Without hesitation this land can be called as a sanctuary of archaeological findings and sites. There are plenty of archaeological sites that are distinguished by their uniqueness and attractiveness.

According to historical sources, in Karakalpakstan first human communities emerged during the late Paleolithic period. From the fifth millennium up until the beginning of the second millennium B.C., people lived mostly on the banks of the Amudarya river and the steppes around the Aral and Caspian seas. At the end of the second millennium B.C. there emerged irrigational farming.

During excavations in the ruins of Koykrylgan-kala, Oybuyir-kala and Burli-kala was found written records related to the fourth century B.C.,

БУСЫ. КУРГАНЫ КОЧЕВНИКОВ
АРАЛО-КАСПИЯ. IV-II ВВ. ДО
Н.Э.

ЗАКОЛКА ИЗ СЛОНОВОЙ
КОСТИ. АКШАХАН-КАЛА. II-III
ВВ. Н.Э.

СОСУД КУЛЬТУРЫ
КОЧЕВНИКОВ АРАЛО-КАСПИЯ.
VI-VII ВВ. ДО Н.Э.

ЗООМОРФНЫЙ ОССУАРИЙ В
ВИДЕ ВЕРБЛЮДА. I В. ДО Н.Э.
- I В. Н.Э.

ЎТМИШ ЗАРАВАҚЛАРНИ ЗУХР ЭТТАН ҚАЛЪАЛАР
КРЕПОСТИ, ТАЯЩИЕ ЛЕТОПИСЬ ПРОШЛОГО
FORTRESSES CONCEALING ANNALS OF THE PAST

көркем өнери менен скульптуралық естеликлер табылды. Бул естеликлер әйемде мине усы жерден өткен Уллы жипек жолы бойлап жайласқан болып, не-не уллы ўақыялар менен жәмийетликсиясий процесслердің тилсиз гүўасы болған.

Хорезмшахлардың Топырақкала сарайы соңғы антик дәўирдің ең үлкен естеликлериниң бири болып есапланады.

Әмиўдәрья хәм Сырдәрьяның төменги бөлими, Қарақум хәм Қызылқум шөллерине тутас аймақларда XX әсирдің 30-жылларында белгили археолог илимпазлар Яхя Ғуламов хәм Сергей Толстов басшылығындағы археологиялық-этнографиялық экспедиция тәрәпинен жүдә үлкен илимий излениўлерге тийкар салынған еди. Кейинги дәўирде археологлар тәрәпинен түрли дәўирлерге, соның ишинде тас әсирине хәм соңғы әсирлерге тийисли археологиялық естеликлер табылды хәм хәр тәрәплеме үйренилди. Нәтийжеде түслик Арал бойы халқының тарийхы

мансуб ёзма ёдгорликлар, Қўйқирилганқалъа ва Оқшохонқалъада қадимий тасвирий санъат ва ҳайкалтарошлик ёдгорликлари топилди. Бу обидалар қадимда айни шу заминдан ўтган Буюк ипак йўли бўйлаб жойлашган бўлиб, не-не буюк воқеалар, ижтимоий-сиёсий жараёнларнинг тилсиз гувоҳи бўлган.

Хоразмшоҳларнинг саройи жойлашган Тупроқ-қалъа сўнги антик даврнинг энг улкан ёдгорликларидан бири ҳисобланади.

Амударё ва Сирдарёнинг қуйи қисми, Қорақум ва Қизилқум саҳроларига туташ худудларда XX асрнинг 30-йилларида таниқли археолог олимлар Яхё Ғуломов ва Сергей Толстов раҳбарлигидаги археологик-этнографик экспедицияси томонидан қатта илмий изланишларга асос солинган әди. Кейинги даврда археологлар томонидан түрли даврларга, жумладан, тош асри ва сўнги ўрта асрларга мансуб

го изобразительного и монументального искусства. Эти памятники являются немymi свидетелями многих великих событий прошлого, социально-политических процессов, происходивших на этой земле, расположенной на маршрутах Великого шелкового пути. Дворец хорезмских шахов Топрак-Кала является одним из самых величественным памятников позднего античного периода.

Археолого-этнографические экспедиции, проведенные под руководством известных ученых-археологов Яхъё Гулямова и С.Толстова в 30-х годах XX века в низовьях рек Амударья и Сырдарья и прилегающих районах пустынь Каракум и Кызылқум, положили начало большим научным изысканиям.

В последующие периоды здесь открыто и исследовано большое число археологических памятников различных эпох - от каменного века до позднего средневековья. Благодаря этому появилась возможность восстановить историю и культуру людей, населявших юго-восточное Приаралья.

Благодаря инициативности и целеустремлен-

and in ruins of Koykrylgan-kala and Okshohon-kala was found sanctuaries of an ancient painting and monumental arts. These findings are silent witnesses of many great events of the past, the socio-political processes that had taken place in this land which was located on the routes of the Great Silk Road. Khorezm shahs' Palace called "Toprak-kala" is one of the most magnificent monuments of the late antique period.

Archaeological and ethnographic expeditions conducted under the guidance of renowned scholars and archaeologists Y.Gulyamov and S.Tolstov in the thirties of XX century in the lower reaches of the Amudarya and Syrdarya rivers and around the deserts of Karakum and Kyzylkum, was a cornerstone to a large-scale research works and studies in these areas.

In subsequent years, there were discovered and studied large number of archeological monuments of different eras - from the Stone Ages to the late Middle Ages. Because of this it became possible to

ЎТМИШ ЗАРАВАҚЛАРНИ ЗУХР ЭТГАН ҚАЛЪАЛАР
КРЕПОСТИ, ТАЯЩИЕ ЛЕТОПИСЬ ПРОШЛОГО
FORTRESSES CONCEALING ANNALS OF THE PAST

менен маданиятын қайта тиклеу мүмкиншилиги пайда болды. Өзбекстан Республикасы Илимлер академиясының Қарақалпақстан бөлімі илимпазларының пидәкерлік мийнетлери нәтижесинде археологиялық изертлеулер бүгінги күнде де қызғын дауам етпекте.

археологик ёдгорликлар топилди ва атрофлича ўрганилди. Натижада жанубий Оролбўйи аҳолисининг тарихи ва маданиятини қайта тиклаш имкони яратилди. Ўзбекистон Фанлар академияси Қарақалпоғистон бўлими олимларининг жонбозлиги туфайли археологик изланишлар бугунги кунда ҳам қизғин давом эттирилмоқда.

БРОНЗОВЫЕ МОНЕТЫ.
ЧЕКАН ХУСРАВА. КЕРДЕР.
НАЧАЛО VIII В.

ности ученых каракалпакского отделения Академии наук Узбекистана и сегодня продолжают активные археологические поиски.

restore the history and culture of the people who inhabited in the south-eastern part of the Aral Sea.

Thanks to the initiatives and dedication of scientists of the Karakalpak branch of the Academy of Sciences of Uzbekistan, a vigorous archaeological searches are being carried out today.

СОСУД С КРЫШКОЙ. НАРЕЗНОЙ
ОРНАМЕНТ. КАВАТ-КАЛА. XIII-XIV ВВ.

КОТЕЛ С КРЫШКОЙ. РУЧНАЯ ЛЕПКА.
РЕЛЬЕФНЫЙ НАРЕЗНОЙ ОРНАМЕНТ.
ДЖАНПЫК-КАЛА. XIII-XIV ВВ.

БОГИНЯ УМАЙ, КУРГАНЧА.
VII-НАЧАЛО VIII ВВ.

ЯЩИЧНЫЙ ОССУАРИЙ, ЛЕПКА,
ШТАМП. НЕКРОПОЛЬ ДРЕВНЕГО
МИЗДАКХАНА. II-VI ВВ. Н.Э.

ОЧАГ. КЫЯЖОЛ. УСТИОРТ. XII-XIII ВВ.

ҚОЙҚЫРЫЛҒАН-ҚАЛА

ИБАДАТХАНА-ОБСЕРВАТОРИЯ.
Б.Э.Ш. IV Ө. – Б.Э. IV Ө.

Қойқырылған-қала диаметри 80 м шеңбер формасында құрылған. Ортасында диаметри 44,4 м екі қабатлы имарат бой көтеріп тұрған.

Археологиялық қазыу жұмыстары ортадағы имараттың астрономиялық ізертлеулер алып барыу үшін құрылғанын көрсетті. Илимий болжауларға қарағанда Фомальгаут жұлдызы ең жарық жұлдыз болып, қойқырылған-қаланың салыныуы сол астрал символға бағышланған. Фомальгаут араб тилинде “қубладағы балықтың аұзынан аққан суудың ақыры” мәнисин аңлатады, яғни жұлдыздың суу стихиясы менен байланыслығын аңлатады. Әйемги хорезм дийханшылығында сууға сыйыныушылық (культ) үлкен орын тутқан. Қойқырылған-қалада табылған керамикадан статуя (адам мусини) формасында исленген оссуарийлер өзбекстан халықлары тарийхы музейинде сақланбақта.

ҚОЙҚИРИЛҒАН-ҚАЛЪА
Мил.ав. IV аср –
мил. IV аср

Қойқирилған-қалъа диаметри 80 м доира формасыда құрылған. Уртада диаметри 44,4 м чамасыдағы 2 қабатлы иншоот бұлған. Археологик қазыш ишлари уртадағы иншоотнинг астрономик таджикотлар олиб бориш учун қурилганлигини аниқлади. Тахминларға кўра Фомальгаут юлдиизи энг ёруғ юлдуз ҳисобланиб, қойқирилған-қалъанинг қурилиши ушбу астрал символға бағишланған. Фомальгаут араб тилида “жанубдаги баликнинг оғзидан окқан сувнинг охири” маъносини аңлатади, яъний сув стихияси билан боғлиқ бұлған. Қадим хоразм дехқончилигида сувга сигиниш (культ) катта роль уйнаган. Қойқирилған-қалъада топилган керамикадан статуя (одам ҳайкалчалари) формасыда ишланган оссуарийлар ўзбекистон халқлари тарихи музейида сақланмоқда.

КОЙКРЫЛҒАН-КАЛА
Храм-обсерватория.
IV в. до н.э. – IV в. н.э.

Қойкрылған-кала представляет собой круглую в плане постройку диаметром ок. 80 м. В центре возвышалось цилиндрическое двухэтажное здание диаметром 44,4 м. Исследования центрального здания показали, что здание использовалось как пункт астрономических наблюдений. Предполагается, что звезда Фомальгаут – одна из ярких и особо почитаемых звезд и была астральным символом, которому посвящался храм. Фомальгаут в переводе с арабского означает “конец воды во рту южной рыбы”, что связывает звезду с водной стихией. Культ воды в древнем земледельческом Хорезме имел огромное значение. Здесь, на Койкрылған-кале, были найдены обломки керамических статуарных оссуариев, часть которых ныне хранится в Государственном музее народов Узбекистана.

KOYKRYLҒАН-KALA
Temple-Observatory.
IV century B.C. – IV century A.D.

Қoykrylgan-kala is a round building with a diameter of approximately 80 meters. In the center of the building there is a cylindrical two-story building with a diameter of 44.4 meters. Studies of the central building showed that the building was used as a place for astronomical observations. It is assumed that the entire temple was dedicated to the star “Fomalhaut” - one of the brightest and highly respected stars and a symbol of the astral. “Fomalhaut” in Arabic means “the end of the water in the mouth of southern fish” that associated with the water disasters. The cult of water in ancient agricultural Khorezm was of great importance. Here, in Koykrylgan-kala, were found fragments of ceramic statuettes of ossuaries, some of which are now kept in the State Museum of the Peoples of Uzbekistan.

МИЗДАХКАН

АРХЕОЛОГИЯЛЫҚ-
АРХИТЕКТУРАЛЫҚ КОМПЛЕКС.
Б.Э.Ш. IV Ө. – Б.Э. XIV Ө.

Әйемги миздахкан археологиялық-архитектуралық комплекси 200 га дан аслам аймақта, хожели районының территориясында, хожелиден гөне-ургенишке (туркменистан) жүретуғын автомобиль жолының бойында жайласқан. оның тийкарғы бөлеклери хожели қаласының қубла-батысындағы үш төбешикте жайласқан. комплекске гәуир-қала, шамун наби, мазлумхан сулыў, халифа ережеп мақбаралары җ.т.б. естеликлер киреди. археологиялық қазыў жұмыслары даўамында сийрек ушырасатуғын оссуар қойымшылықлар, тенгелер, ҳәр түрли турмыс буйымлары, шийше, алтыннан жоқары шеберлик пенен исленген буйымлар табылды.

МИЗДАХКАН
Археологик-архитектура
комплекси. Мил. авв. IV
аср – мил. XIV аср

МИЗДАХКАН
Археолого-архитектурный
комплекс. IV в. до н.э. –
XIV в. н.э.

MIZDANKAN
Archaeological and
architectural complex. IV
century B.C. – XIV century B.C.

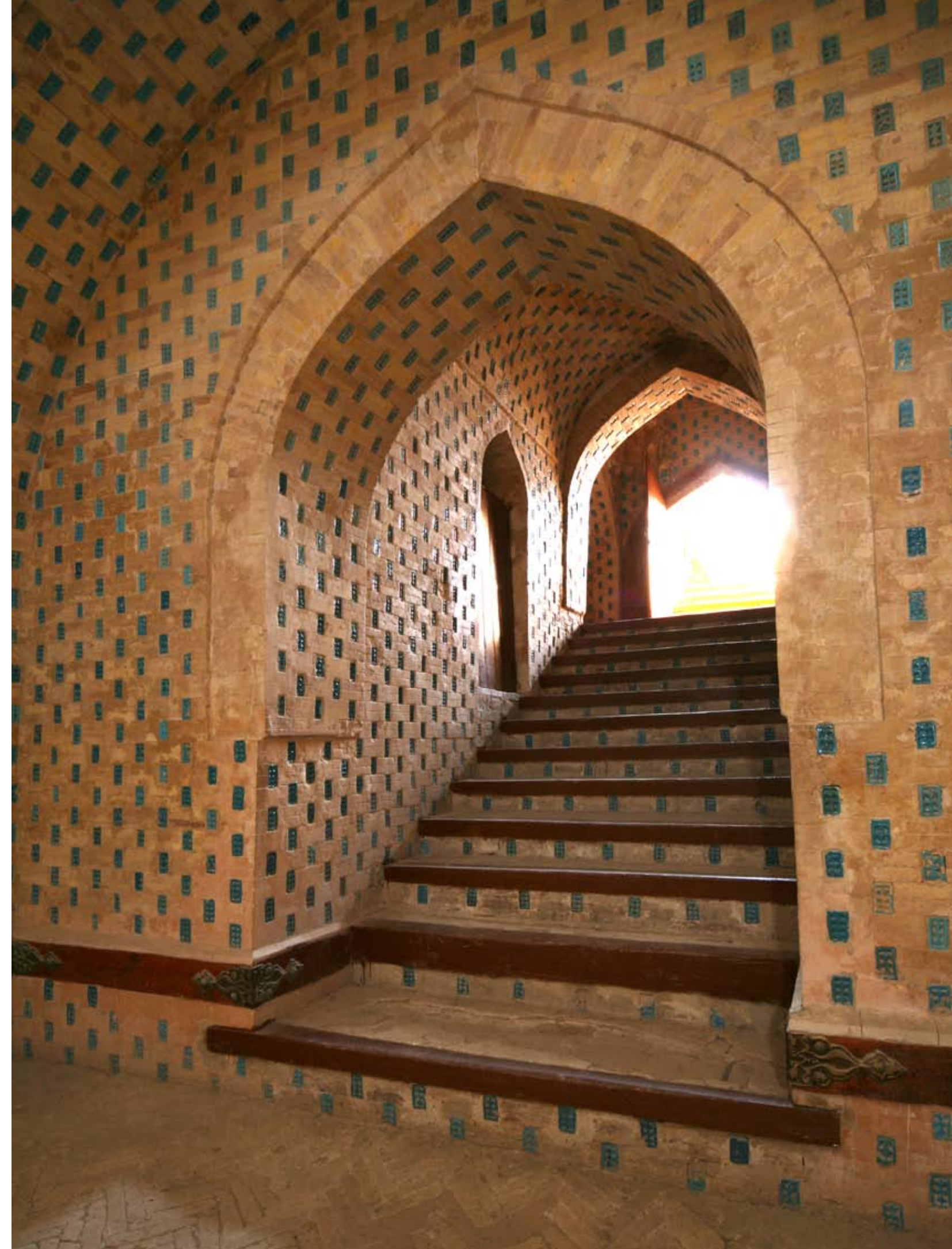
Қадим миздахкан археологик-архитектура комплекси 200 га дан ошиқ майдонда, хужайли-кухна-урганч (туркменистан) автомобиль йули буйида жойлашган. комплекснинг асосий қисмлари хужайли шахрининг жанубий-фарбида учта тепаликда жойлашган. комплексга гаур-қалба, шамун-наби, мазлумхан сулу, халифа ражаб мақбаралари киреди. археологик қазыш ишлари давомида сийрак учрашадиган оссуар “қабристонлари”, тангалар, ҳархил турмуш буюмлари, шийша, тиллодан юқори савияда ишланган буюмлар топилди.

Археологический комплекс древнего миздахкана расположен на значительной площади (более 200 га), вдоль крупных магистральных трасс по пути в куня-ургенч (туркменистан). основные его части расположены на трех холмах, находящихся на юго-западной окраине г. ходжейли. включают в себя крепость гяур-кала, мавзолеи шамун наби, мазлумхан сулу, халфа ережеп и др. памятники. при раскопках найдены уникальные оссуарные погребения, монеты, различная бытовая утварь, стекло, высокохудожественные изделия из золота.

The archaeological complex of ancient mizdashkan is located on a large area (200 hectares) along the major highways on the way to old urgench (turkmenistan). its main parts are located on three hills located in the southwestern outskirts of khodjeyli. they include fortress gyaur-kala, mausoleum shamun-nabi, mazlumhan sulu, halfa erejepa and other monuments. during the excavations was found unique ossuarian burial, coins, miscellaneous housewares, glass, other items made of gold.

ШЫЛПЫҚ

Б.Э. I–IV ӨӨ.,
Б.Э. IX–XI ӨӨ.

ШЕҢБЕРФОРМАСЫНДА САЛЫНҒАН ШЫЛПЫҚ ЕСТЕЛИГИ НӨКИС-БЕРУНИЙ АВТОЖОЛЫНЫҢ БОЙЫНДА, НӨКИСТЕН 43 КМ ҚУБЛАДА, ӘМИҮДӨРЬЯНЫҢ ОҢ ЖАҒАСЫНДА, БИЙИКЛИГИ 35 – 40 М БОЛҒАН ТӘБИЙИЙ ТӨБЕШИК ҮСТИНДЕ САЛЫНҒАН.

ШЫЛПЫҚТЫҢ ДИАМЕТРИ 65 – 79 М. ДИЙҰАЛЛАРЫНЫҢ БИЙИКЛИГИ 15 М ШАМАСЫНДА.

Б.Э. II–IV ӨСИРЛЕРИНДЕ ЗАРОАСТРИЗМ ДИНИ БОЙЫНША ДАХМА СЫПАТЫНДА САЛЫНҒАН ХӘМ ПАЙДАЛАНЫЛҒАН.

IX–XI ӨСИРЛЕРДЕ ЖЕРГИЛИКЛИ ХАЛЫҚ ОНЫ БЕЛГИ БЕРИҮШИ МИНАР СЫПАТЫНДА ПАЙДАЛАНҒАН.

ШИЛПИҚ

Мил. I–IV асрлар,
мил. IX–XI асрлар.

ДОИРА ФОРМАСИДА ҚУРУЛҒАН ШИЛПИҚ ҒДГОРЛИГИ НУКУС-БЕРУНИ АВТОЙҰЛИНИНГ БҮЙИДА, НУКУСДАН 43 КМ ЖАНУБДА, АМУДАРЁНИНГ УНГ СОХИЛИДА, БАЛАНДЛИГИ 35 – 40 М БҮЛГАН ТӘБИЙИЙ ТЕПАЛИҚДА ҚУРИЛҒАН. ШИЛПИҚНИНГ ДИАМЕТРИ 65 – 79 М. ДЕВОРЛАРИНИНГ БАЛАНДЛИГИ 15 М. МИЛ. II–IV АСРЛАРДА ЗАРОАСТРИЗМ ДИНИ БҮЙИЧА ДАХМА СИФАТИДА СОЛИНҒАН ВА ФОЙДАЛАНИЛҒАН. IX–XI АСРЛАРДА МАХАЛЛИЙ ХАЛҚ УНИ БЕЛГИ БЕРУВЧИ МИНОР СИФАТИДА ФОЙДАЛАНҒАН.

ЧИЛПЫК

Культовое сооружение
I–IV вв., IX–XI вв. н.э.

КОЛЬЦЕВИДНОЕ В ПЛАНЕ СООРУЖЕНИЕ ЧИЛПЫК РАСПОЛОЖЕНО НА ТРАССЕ АВТОМОБИЛЬНОГО ПУТИ НУКУС-БЕРУНИ, В 43 КМ ОТ НУКУСА НА ЮГ, НА ПРАВОМ БЕРЕГУ РЕКИ АМУДАРЬЯ, НА ВЕРШИНЕ КОНИЧЕСКОГО ХОЛМА ВЫСОТОЙ 35 – 40 М. В ПЛАНЕ ОН ИМЕЕТ ФОРМУ НЕЗАМКНУТОГО КРУГА ДИАМЕТРОМ ОКОЛО 65 – 79 М. СТЕНЫ ДОСТИГАЮТ ВЫСОТЫ 15 М. ВО II–IV ВЕКАХ ОН БЫЛ ВОЗДВИГНУТ И ИСПОЛЬЗОВАЛСЯ КАК ЗАРОАСТРИЙСКАЯ ДАХМА. В IX–XI ВЕКАХ ЕГО ИСПОЛЬЗОВАЛИ МЕСТНЫЕ ЖИТЕЛИ ОКРУГИ В КАЧЕСТВЕ СИГНАЛЬНОЙ БАШНИ.

CHILPYK

Religious building. I-IV
centuries, IX-XI centuries A.D.

СHILPYK – RING-LIKE STRUCTURED BUILDING – IS LOCATED ON THE HIGHWAY NUKUS-BIRUNI, 43 KM. FAR FROM NUKUS TO THE SOUTH, ON THE RIGHT BANK OF THE AMUDARYA RIVER, ON TOP OF A CONICAL HILL OF 35 - 40 METERS. IN TERMS OF FORM IT IS A NONE-CLOSED CIRCLE WITH A DIAMETER OF ABOUT 65 - 79 METERS. THE WALLS REACH A HEIGHT OF 15 METERS. IN II-IV CENTURIES IT WAS ERECTED AND USED AS A ZOROASTRIAN TEMPLE. IN IX-XI CENTURIES IT WAS USED BY NEIGHBORHOOD RESIDENTS AS A SIGNAL TOWER.

ТОПЫРАК- ҚАЛА

Б.Э. I-IV ӘӘ.

ТОПЫРАК-ҚАЛА ҚАЛАШАСЫНЫҢ КӨЛЕМИ 500X350 М. ТӨРТ МҮЙЕШЛИ, ҚАЛАНЫҢ СЫРТЫНАН ОР ҚАЗЫЛҒАН, ҚОРҒАН ПАҚСАЛАРЫ МЕНЕН ҚОРШАЛҒАН, ПАҚСАЛАРДЫҢ БИЙИКЛИГИ 8-9 М ГЕ ШЕКЕМ ЖЕТКЕН. МҮЙЕШИҢДЕ ҮШ МИНАРАЛЫ САРАЙ БОЙ ТИКЛЕП ТУРҒАН.

ҚАЛАНЫҢ ДӘРҰАЗАСЫНАН БАСЛАНҒАН КӨШЕ ҚАЛАНЫ ЕКИГЕ БӨЛИП ТУРҒАН, КӨШЕНИҢ ЕКИ ТӘРЕПИ КВАРТАЛЛАРҒА (ТИЙКАРЫНАН ӨНЕРМЕНТЛЕРДИҢ) БӨЛИНГЕН БОЛЫП, ОНЫҢ БИР БӨЛЕГИ ИБАДАТХАНА ИМАРАТЛАРЫ МЕНЕН ТОЛЫ БОЛҒАН. ҚАЛА ИМАРАТЛАРДЫҢ БИРИНДЕ АЛТЫН ЖАЛАТЫЛҒАН ЖЕЗДЕН ИСЛЕНГЕН БИЛЕЗИК КИЙГИЗИЛГЕН ТАҰ ҚОШҚАРЫНЫҢ ШАҚЫЛАРЫ ТАБЫЛҒАН, ОНЫҢ ӘТИРАПЫНДА (СЫЙҒА, ЯМАСА БАСҚА МАҚСЕТТЕ) КЕЛТИРИЛГЕН КӨП САҢДА ШИЙШЕ ЫДЫСЛАР, БЕЗЕНИҰ БҮЙЫМЛАРЫ, АЛЕБАСТРДАН ИСЛЕНГЕН ФИГУРАЛАР (СКУЛЬПТУРА), ПАҚСАДА СЫЗЫЛҒАН СУҰРЕТЛЕР (ОЙНАП ТУРҒАН НЫҚАПТЫЛАР), «АСКЕРЛЕР ЗАЛЫН»ДА – ӘСКЕРЛЕРДИҢ ФИГУРАЛАРЫ, АЛ «ПАТШАЛАР ЗАЛЫ»НДА – ПИСПЕГЕН ЫЛАЙДАН ИСЛЕНГЕН ПАТШАЛАРДЫҢ СКУЛЬПТУРАЛЫҚ ФИГУРАЛАРЫ ТАБЫЛДЫ.

ТҰПРОК-ҚАЛҒА
Мил. I-IV асрлар.

ТҰПРОК-ҚАЛҒА КҰЛАМИ 500X350 М. ТҰРТ БҮРЧАКЛИ, ҚАЛҒАНИҢ СИРТИДАН ҰР ҚОЗИЛҒАН, ҚҰРҒОН ДЕВОРЛАРИ БИЛАН ҚҰРШАЛҒАН, УЛАРНИҢ БАЛАНДЛИГИ 8-9 М ГАЧА ЕТГАН. БҮРЧАҚДА ҰШ МИНОРАЛИ САРОЙ ҚАД КҰТАРИБ ТУРҒАН. ҚАЛҒА ДАРВОЗАСИДАН БОШЛАНҒАН КҰЧА ҚАЛҒАНИ ИККИГА БҮЛИБ ТУРҒАН, КҰЧАНИҢ ИККИ АТРОФИ КВАРТАЛЛАРҒА (АСОСАН ХҰНАРМАҢДЛАР КВАРТАЛЛАРИГА) БҮЛИНГАН БҮЛИБ, УНИҢ БИР БҰЛАГИ ӘХРОМ ИНШОУТЛАРИ БИЛАН ТҰЛА БҮЛГАН. ҚАЛҒА ИНШОУТЛАРИНИҢ БИРИДА ТИЛЛА ЯЛАТИЛҒАН БРОНЗАДАН ИШЛАНҒАН БИЛАКУЗУК КИЙГИЗИЛГАН ТОҒ КҰЧҚОРИНИҢ ШОХЛАРИ ТОПИЛҒАН, УНИҢ АТРОФИДА СИЙЛОВ, МУКОФОТ ЕКИ БОШҚА МАҚСАДДА КЕЛТИРИЛГАН КҰП СОҢДАГИ ШИША ИДИШЛАР, БЕЗАНИШ БҮЙОМЛАРИ, АЛЕБАСТРДАН ИШЛАНҒАН ФИГУРАЛАР (СКУЛЬПТУРА), ДЕВОРГА ЧИЗИЛГАН РАСМАЛАР (РАҚСТА ТУШАЕТГАН НИҚОБЛИЛАР), «АСКАРЛАР ЗАЛИ»ДА – АСКАРЛАРНИҢ ФИГУРАЛАРИ, «ПОДШОЛАР ЗАЛИ»ДА ЭСА – ПИШМАҒАН ЛОЙДАН ИШЛАНҒАН ПОДШОЛАРНИҢ СКУЛЬПТУРА ФИГУРАЛАРИ ТОПИЛДИ.

ТОПРАК-КАЛА
I-IV века н.э.

ГОРОДИЩЕ ЗАНИМАЕТ ПЛОЩАДЬ 500X350 МЕТРОВ. ПРЯМОУГОЛЬНОЕ В ПЛАНЕ, ОНО ОКРУЖЕНО КРЕПОСТНЫМИ СТЕНАМИ, СОХРАНИВШИМИСЯ В ВИДЕ ВАЛА, МЕСТАМИ ДОСТИГАЮЩИМИ ВЫСОТЫ 8-9 М. НА УГЛУ ВОЗВЫШАЛСЯ ТРЕХБАШЕННЫЙ ЗАМОК. ГОРОД РАЗДЕЛЯЛСЯ НА ДВЕ ЧАСТИ ОДНОЙ ГЛАВНОЙ УЛИЦЕЙ ШЕДШЕЙ ОТ ВОРОТ, ПО ОБЕ СТОРОНЫ КОТОРОЙ РАСПОЛАГАЛИСЬ КВАРТАЛЫ, В ОСНОВНОМ РЕМЕСЛЕННИКОВ. ОДИН ИЗ КВАРТАЛОВ БЫЛ ЗАНЯТ ХРАМОВЫМИ ЗДАНИЯМИ. В ОДНОМ ИЗ ЗДАНИЙ ГОРОДА ОБНАРУЖЕНЫ УКРАШЕННЫЕ БРОНЗОВЫМИ ПОЗОЛОЧЕННЫМИ БРАСЛЕТАМИ-ОБОЙМАМИ РОГА БАРАНА-АРХАРА, ВОКРУГ КОТОРЫХ НА ПОЛУ ЛЕЖАЛИ МНОГОЧИСЛЕННЫЕ ПРИНОШЕНИЯ, СТЕКЛЯННЫЕ СОСУДЫ, УКРАШЕНИЯ, ФРАГМЕНТЫ АЛЕБАСТРОВЫХ СКУЛЬПТУР И МНОГОЧИСЛЕННЫЕ НАСТЕННЫЕ РОСПИСИ В ВИДЕ ТАНЦУЮЩИХ ФАНТАСТИЧЕСКИХ МАСОК. В ЗАЛЕ НАЙДЕНЫ ФИГУРЫ ВОИНОВ. В ЗАЛЕ ЦАРЕЙ – СКУЛЬПТУРНЫЕ ИЗОБРАЖЕНИЯ ФИГУР ЦАРЕЙ ИЗ НЕОБОЖЖЕННОЙ ГЛИНЫ.

TOPRAK-KALA
I-IV centuries A.D.

A SETTLEMENT WITH AN AREA OF 500X350 METERS. IT IS A RECTANGULAR IN FORM AND SURROUNDED BY WALLS, PRESERVED IN THE FORM OF A SHAFT THAT REACH A HEIGHT OF 8-9 METERS. AT THE CORNER STOOD THREE-TOWERED CASTLE. THE CITY WAS DIVIDED INTO TWO PARTS WITH THE MAIN STREET LEADING TO THE GATES, ON BOTH SIDES OF WHICH WERE LOCATED NEIGHBORHOODS, MOSTLY HANDICRAFTSMEN'S NEIGHBORHOOD. ONE OF THE NEIGHBORHOODS WAS OCCUPIED BY THE TEMPLE BUILDINGS. IN ONE OF THE CITY'S BUILDINGS WAS FOUND DECORATED WITH GILDED BRONZE BRACELET HORN OF A SHEEP-ARGALI, AROUND WHICH WERE LYING ON THE FLOOR A NUMBER OF ITEMS, GLASS VESSELS, JEWELRY, PIECES OF ALABASTER SCULPTURES AND NUMEROUS MURALS IN THE FORM OF DANCING FANTASTIC MASKS. IN THE HALL THERE WAS FOUND FIGURES OF WARRIORS. IN THE HALL OF KINGS THERE ARE SCULPTURAL IMAGES OF KINGS MADE OF CLAY.

АЯЗ-ҚАЛА

ҚОРҒАН Б.Э.Ш. IV–III
ӘСІРЛЕРДЕ ҚУРЫЛҒАН.

ҮШ ЕСТЕЛИКТЕН ИБАРАТ (АЯЗ-ҚАЛА 1, 2, 3). АЯЗ-ҚАЛА 1 ҚАЛАШАСЫ ТӘБИЙИЙ ТӨБЕШИКТИҢ ҮСТИНДЕ САЛЫНҒАН. ҚОРҒАН Б.Э.Ш. IV–III ӘСІРЛЕРДЕ ҚУРЫЛҒАН.

АЯЗ-ҚАЛА 2. ҚАЛАША VII–VIII ӘСІРДИҢ БАСЛАРЫ, XIII ӘСІРДЕ ТУРАР ЖАЙ СЫПАТЫНДА ПАЙДАЛАНЫЛҒАН.

БҮГІНГИ КҮНДЕ ҚАЛА ЖАНЫНДА ҚАРА ҮЙЛЕРДЕН ИБАРАТ КЕМПИНГ ТУРИСТЛЕРГЕ ХЫЗМЕТ КӨРСЕТПЕКТЕ.

АЯЗ-ҚАЛҒА
Құрғон мил. IV–III
асрларда қурилған.

АЯЗКАЛА
Крепость датирована
IV–III вв до н.э.

AYAZKALA
A fortress dates back to
IV-III B.C.

УЧТА ЁДГОРЛИҚДАН ИБОРАТ (АЯЗ-ҚАЛҒА 1, 2, 3). АЯЗ-ҚАЛҒА 1 ҚАЛҒАСИ ТАБИЙИЙ ТЕПАЛИКНИНГ УСТИЛА ҚУРИЛҒАН. ҚҰРҒОН МИЛ. IV–III АСРЛАРДА ҚУРИЛҒАН.

АЯЗ-ҚАЛҒА 2. VII–VIII АСРНИНГ БОШЛАРИ, XIII АСРДА ТУРАР ЖОЙ СИФАТИДА ФОЙДАЛАНИЛҒАН.

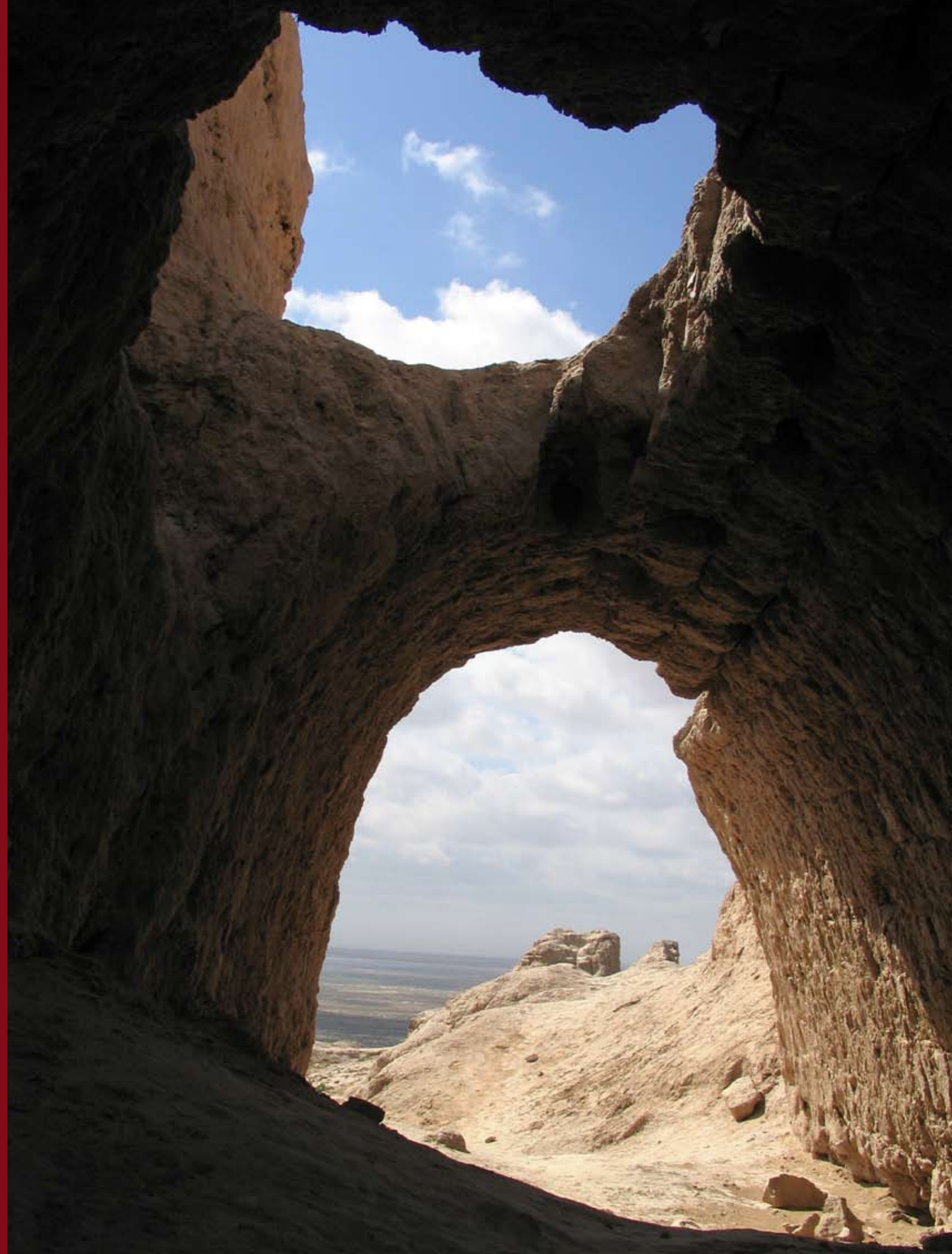
БҮГҮНГИ КҮНДЕ ҚАЛҒА ЁНИДА ҚОРА ҮЙЛАРДАН ИБОРАТ КЕМПИНГ ТУРИСТЛАРГА ХИЗМАТ КҰРСАТМОҚДА.

СОСТОИТ ИЗ ТРЕХ ПАМЯТНИКОВ (АЯЗ-КАЛА1, 2, 3). ГОРОДИЩЕ АЯЗ-КАЛА 1 РАСПОЛОЖЕНО НА ПЛОСКОЙ ВЕРШИНЕ ХОЛМА. КРЕПОСТЬ ДАТИРОВАНА IV–III ВВ ДО Н.Э.

АЯЗ-КАЛА №2. ГОРОДИЩЕ, ДАТИРОВАНОЕ ВТОРОЙ ПОЛОВИНОЙ VII – НАЧАЛОМ VIII ВВ., В XIII ВЕКЕ КРЕПОСТЬ ЧАСТИЧНО ИСПОЛЬЗУЕТСЯ ПОД ЖИЛЬЕ. СЕГОДНЯ НЕДАЛЕКО ОТ ПАМЯТНИКА РАСПОЛОЖЕН ЮРТОВЫЙ ЛАГЕРЬ, ГДЕ ГОСТЯМ ОКАЗЫВАЮТСЯ ТУРИСТИЧЕСКИЕ УСЛУГИ.

ИT CONSISTS OF THREE SITES (AYAZKALA-1, AYAZKALA-2, AYAZKALA-3). THE FORTRESS AYAZKALA-1 LOCATED ON THE FLAT TOP OF THE HILL. IT DATES BACK TO IV-III CENTURIES B.C.

AYAZKALA-2. A MONUMENT WHICH DATES BACK TO THE SECOND HALF OF VII AND THE BEGINNING OF VIII CENTURY. IN THE THIRTEENTH CENTURY IT WAS PARTLY USED FOR HOUSING PURPOSES. TODAY, THE MONUMENT IS LOCATED NEAR THE YURT CAMP, WHERE GUESTS ARE PROVIDED TOURISTIC SERVICES.

УЛКЕН ГҮЛДУРСУН

ҚОРҒАН, Б.Э.Ш. IV–III ӨӨ.,
Б.Э. XII–XIII ӨӨ.

УЛКЕН ГҮЛДУРСУН – ӘЙЙЕМГИ ХОРЕЗМНИҢ ЕҢ ИРИ ШЕГАРА ҚОРҒАНЛАРЫНАН ЕСАПЛАНАДЫ. КӨЛЕМИ 350Х230 М МАЙДАНҒА ИЙЕ. ИШИҢДЕ АЛЫП БАРЫЛҒАН ҚАЗЫҰ ЖУМЫСЛАРЫ ҰАҚТЫҢДА АРХЕОЛОГЛАР ТӘРЕПИМЕН ӘЙЙЕМГИ ХӘМ ОРТА ӘСИРЛЕРГЕ ТИЙИСЛИ МАТЕРИАЛЛАР ТАБЫЛДЫ: ОРТА ӘСИРЛЕРГЕ ТИЙИСЛИ КЕРАМИКА, ЖЕЗДЕН ИСЛЕНГЕН БЕЗЕНИҰ БҮЙЫМЛАРЫ, АНТИК ХӘМ ОРТА ӘСИРЛЕРГЕ ТИЙИСЛИ ТЕНГЕЛЕР. БУЛ ТЕНГЕЛЕРГЕ ҚАРАҒАНДА ҚОРҒАНДА ӨМИР 1220 ЖЫЛҒА КЕЛИП, ЯҒҢЫЙ МУХАММЕД ХОРЕЗМШАХ БАСҚАРҒАН ДӘҰИРДЕ, ШЫҢҒЫСХАН БАСҚЫНШЫЛЫҒЫНА ШЕКЕМ ДАҰАМ ЕТКЕН.

КАТТА ГУЛДУРСУН.
Қалға мил.ав.
III–IV асрлар, мил.
XII–XIII асрлар

КАТТА ГУЛДУРСУН – ҚАДИМ ХОРАЗМНИҢ ЭҢ ИРИК ЧЕГАРА ҚАЛҒАЛАРИДАН САНАЛАДИ. КҰЛАМИ 350Х230 М ТЕНГ БҮЛГАН МАЙДОНҒА ЭҒА. ИЧИДА ОЛИБ БОРИЛҒАН ҚАЗИШ ИШЛАРИ ВАҚТИДА АРХЕОЛОГЛАР ТОМОНИДАН ҚАДИМ ВА ҰРТА АСРЛАРГА ТЕГИШЛИ МАТЕРИАЛЛАР ТОПИЛДИ: ҰРТА АСРЛАРГА ТЕГИШЛИ СОПОЛ ИДИШЛАР, БРОНЗАДАН ИСЛЕНГЕН БЕЗАК БҮЮМЛАРИ, ҚАДИМ ВА ҰРТА АСРЛАРГА ТЕГИШЛИ ТАҢГАЛАР. БУ ТАҢГАЛАР БҮЙИЧА ҚАЛҒАДА ХАЁТ 1220 ЙИЛЛАРҒАЧА – ЯҒНИ МУХАММАД ХОРАЗМШАХ БОШҚАРҒАН ДАВР, ЧИНГИСХОН БОСҚИНЧИЛИГИГА ҚАДАР ДАВОМ ЕТГАН.

БОЛЬШОЙ ГУЛЬДУРСУН
Крепость IV–III вв. до н.э.,
XII–XIII вв. н.э.

БОЛЬШОЙ ГУЛЬДУРСУН – ОДНА ИЗ КРУПНЫХ ПОГРАНИЧНЫХ КРЕПОСТЕЙ ДРЕВНЕГО ХОРЕЗМА. В ПЛАНЕ ОНА ПРЕДСТАВЛЯЕТ СОБОЙ НЕПРАВИЛЬНЫЙ ПРЯМОУГОЛЬНИК РАЗМЕРОМ 350Х230 М. ВНУТРИ ПРИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ РАСКОПКАХ НАЙДЕНО БОЛЬШОЕ КОЛИЧЕСТВО АНТИЧНОЙ И СРЕДНЕВЕКОВОЙ КЕРАМИКИ, БРОНЗОВЫХ ПОДЕЛОК И УКРАШЕНИЙ, АНТИЧНЫЕ И СРЕДНЕВЕКОВЫЕ МОНЕТЫ. СУДЯ ПО НАХОДКАМ МОНЕТ, МОЖНО ОПРЕДЕЛИТЬ, ЧТО ПОСЛЕДНИЙ ПЕРИОД ОБЖИВАНИЯ ПАМЯТНИКА ОТНОСИТСЯ К 1220 ГОДУ, К МОМЕНТУ ПРАВЛЕНИЯ МУХАММЕДА ХОРЕЗМШАХА, Т.Е. КО ВРЕМЕНИ НАШЕСТВИЯ МОНГОЛЬСКИХ ВОЙСК В ХОРЕЗМ.

BIG GULDURSUN
Fortress. IV-III centuries B.C.
and XII-XIII centuries A.D.

BIG GULDURSUN IS ONE OF THE GREAT BORDER FORTRESSES OF ANCIENT KHOREZM. IN FORM IT IS AN IRREGULAR RECTANGLE WITH A RANGE OF 350Х230 METERS. DURING ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS WAS FOUND A LARGE NUMBER OF ANCIENT AND MEDIEVAL POTTERY, BRONZE CRAFTS AND JEWELRY, ANCIENT AND MEDIEVAL COINS. JUDGING BY THE FOUND COINS, IT CAN BE DETERMINED THAT THE LAST PERIOD OF HABITATION IN THIS PLACE BACKS TO 1220, AT THE TIME OF RULING OF MUHAMMAD KHOREZMSHAN, I.E. AT THE TIME OF MONGOLIAN INVASION OF KHOREZM.

ЖАМБАС- ҚАЛА

ҚОРҒАН, Б.Э.Ш. IV – Б.Э. I ӨӨ.

СУЛТАН ҰАЙС ТАҰЛАРЫНАН ҚУБЛА-ШЫҒЫСҚА ҚАРАЙ КЕТКЕН ТАСЛЫ БИЙИКЛИКЛЕРДИҢ УСТИНДЕ ЖАЙЛАСҚАН.

1946-48 ЖЖ. ҚОРҒАН БИРИНШИ МӘРТЕ ХАҰАДАН СҮҰРЕТКЕ ТҮСИРИЛЕДИ. КӨЛЕМИ 200X170 М БОЛҒАН ТӨРТ МҮЙЕШЛИ ҚОРҒАН.

ЖҰЙНАЛҒАН МАТЕРИАЛЛАР, ТИЙКАРЫНАН КЕРАМИКА, ӘЙЙЕМГИ ХОРЕЗМНИҢ ЕРТЕ АНТИК (ҚАНҒ) МӘДЕНИЯТЫНА ТИЙИСЛИ.

ЖАМБАС-ҚАЛҒА
Мил.ав. IV – мил.
I асрлар

ДЖАНБАС-КАЛА
Крепость IV века до
н.э. – I век н.э.

DZHANBAS-KALA
Fortress. IV century
B.C. – I century A.D.

СУЛТАН ҰВАЙС ТОҒЛАРИДАН ЖАНУБИЙ-ШАРҚТА ҚАРАБ КЕТГАН ТОШЛИ БАЛАНДЛИКЛАР ТЕПАСИДА ЖОЙЛАШҒАН.

1946-48 ЙЙ. БИРИНЧИ МАРОТАБА ХАВОДАН РАСМИ ТУШИРИЛДИ. КҰЛАМИ 200X170 М БҰЛГАН ТҮРТ БУРЧАКЛИ ҚАЛҒА.

ЙИҒИЛГАН МАТЕРИАЛЛАР, АСОСАН КЕРАМИКА, ҚАДИМ ХОРАЗМНИҢ ЭРТА АНТИК (ҚАНҒ) МАДАНИЯТИГА ТЕГИШЛИ.

РАСПОЛОЖЕНА НА СЕВЕРО-ЗАПАДНОМ СКЛОНЕ ПЛОСКОЙ КАМЕНИСТОЙ ВОЗВЫШЕННОСТИ, ЗАМЫКАЮЩЕЙ ЦЕПЬ ХОЛМОВ, ТЯНУЩИХСЯ НА ЮГО-ВОСТОК ОТ СУЛТАНУИЗДАГА. В 1946-48 ГОДЫ КРЕПОСТЬ ВПЕРВЫЕ ФОТОГРАФИРОВАЛАСЬ С ВОЗДУХА. ОНА ПРЯМОУГОЛЬНАЯ В ПЛАНЕ, РАЗМЕРАМИ 200X170 М.

СОБРАННЫЕ МАТЕРИАЛЫ, ГЛАВНЫМ ОБРАЗОМ КЕРАМИКА, ХАРАКТЕРНЫ ДЛЯ РАННЕАНТИЧНОЙ (КАНГУЙСКОЙ) КУЛЬТУРЫ ХОРЕЗМА.

LOCATED ON THE NORTHWESTERN SLOPE OF A FLAT ROCKY HILL, STRETCHING TO THE SOUTH-EAST FROM SULTANUIZDAG.

IN 1946-48 THE FORTRESS WAS FIRST PHOTOGRAPHED FROM THE AIR. IT IS RECTANGULAR IN FORM WITH A RANGE OF 200X170 METERS.

THE COLLECTED ITEMS, MOSTLY CERAMICS, BELONG TO THE EARLY ANTIC (“KANGYUY”) CULTURE OF KHOREZM.

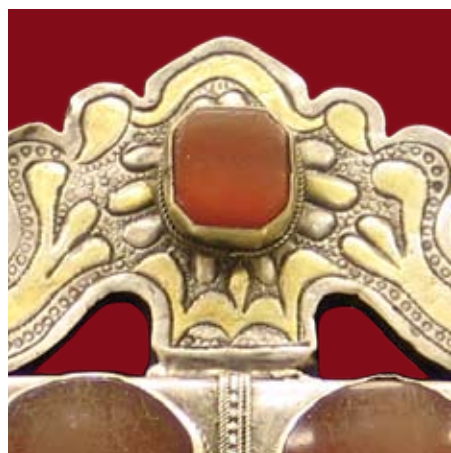

ХАЛК ИЖОДИНИНГ ЖОЗИБАСИ

ХАЛК ИЖОДИНИНГ
ЖОЗИБАСИ
НАРОДНОЕ ТВОРЧЕСТВО
ЗАВОРАЖИВАЕТ
НАРОДНОЕ ТВОРЧЕСТВО
ЗАВОРАЖИВАЕТ

ХАЙКЕЛЬ, ЖАЛПАК ТУЙМЕ: ТАЛАНТ НАРОДА В ФОРМАХ И УЗОРАХ

ХАЙКЕЛЬ, ЖАЛПАК ТУЙМЕ: ТАЛАНТ НАРОДА В ФОРМАХ И УЗОРАХ
HAYKEL, JALPAK TUUME: THE FOLK'S TALENTS IN SHAPES & ORNAMENTS
ХАЙКЕЛЬ, ЖАЛПАК ТУЙМЕ: ТАЛАНТ НАРОДА В ФОРМАХ И УЗОРАХ

Как отметил Президент И.Каримов, каракалпакский народ отличается древней историей, своими неповторимыми обычаями, традициями, языком, культурой, которые постоянно притягивают к себе внимание широкой мировой общности, благодаря содержательной глубине, плееде ярких образов, истинно народному духу и философии.

Этнографическая специфика народа отражена во всем: в быте, одежде, музыке и т.д. Самой главной отличительной чертой этнической культуры народа – это, пожалуй, его гостеприимство.

Каракалпакская юрта отлична от других тем, что купол каракалпакской юрты имеет более конусообразный вид, конструкцией шанарака, большим количеством коврово-тканых убранных: кызылбаскур, акбаскур, жанбау и т.д.

По краям кызылбаскура расположен орнамент «рыбий глаз», а в середине располагается орнамент «гарга туяк». В орнаменте акбаскура преобладают красные и коричневые тона на белой ковровой основе. Одним из главных орнаментов является «дарья нагыс». Красочные юрты выставлены в музеях республики.

Республиканский краеведческий музей и Государственный музей искусств им. И.Савицкого, Национальный музей Бердаха считаются воистину кладью национальной культуры. Экспонаты музеев, как предметы народного прикладного

Қорақалпоқ этнографияси, халқ ижодиёти ўзига хослиги билан Ўзбекистон Республикасининг бошқа ҳудудларидагидан фарқ қилади. Жумладан, фольклорда мусиқалар оҳанги ҳам, матн қурилмаси ҳам эпик, дostonчилик анъаналари билан чамбар-час боғлиқ ва бу халқ ижодиётига ўзига хос жозибали бахш этади.

Қорақалпоқ фольклорида 3 хил дoston айтувчилар мавжуд. Булар - жырау, бахши ва қиссахонлардир. Улар бир-бирларидан поэтик-мусиқий репертуар, ижро услуби ва чолғу асбоблари билан фарқ қиладилар. Дoston айтувчилар орасида жырау услуби қадимий ҳисобланади. Унга қаҳрамонлик дostonлари (“Алпамыс”, “Едиге”, “Коблан” ва бошқалар), термалар ва толғаулар қиради.

Қорақалпоқ халқ ижодида бахшилиқ ҳам кенг тарқалган. Бу услубда поэтик эпослар, лирик характерга эга бўлган муҳаббат дostonлари қуйланади. Классик адиблар - Ажиниёз ва Бердахлар ҳам халқ оғизаки ижодининг ана шу услубида самарали ижод қилиб, Эл юрагидан чуқур жой олганлар.

Қорақалпоқ халқ ижодиётининг муҳим ажралмас қисмларидан бири бўлган миллий кийимлари ҳам қадимий ва жуда ўзига хосдир. Айниқса, қорақалпоқ аёлларининг

Президент нашей страны Ислам Каримов, говоря о присутствии каракалпакскому народу образе мышления и менталитете, отмечал: «Несмотря на то, что наши общности национальные черты очень близки, каракалпакский народ отличается древней историей, своими неповторимыми обычаями, традициями, языком, культурой».

Национальная культура каракалпакского народа, его фольклор, присутствующее только ему искусство, литература, быт и традиции, постоянно притягивают к себе внимание широкой мировой общности.

Поистине, каракалпакская культура и искусство является особо притягательной благодаря содержательной глубине, плееде ярких образов, истинно народному духу и философии. И здесь важное место занимают бесценные образцы устного народного творчества, созданные талантом народа, пережившего немало испытаний. Они бережно передавались из поколения в поколение, составляя бесценное духовное богатство каракалпакского народа, отображающее национальные особенности, культуру и образ жизни.

Этнографическая специфика народа отражена во всем: в быте, одежде, музыке и т.д. Самой главной отличительной чертой этнической культуры народа – это, пожалуй, его гостеприимство, это их дом.

Каракалпакская юрта отлична от подобных жилищ других народов – купол каракалпакской юрты имеет более конусообразный вид, а конструкция шанарака отличается наличием ободов и веерообразным расположением жердей. Каракалпакская юрта отличается большим количеством коврово-тканых убранных: кызылбаскур, акбаскур, жанбау и т.д.

По краям кызылбаскура расположен орнамент «рыбий глаз», в середине кызылбаскура располагается орнамент «гарга туяк». В орнаменте акбаскура преобладают красные и коричневые тона на белой ковровой основе. Одним из главных орнаментов является «дарья нагыс».

Красочные юрты выставлены в музеях республики.

Республиканский краеведческий музей и Государственный музей искусств им. И.Савицкого, Национальный музей Бердаха считаются воистину кладью национальной культуры. Экспонаты музеев, как то предметы народного прикладного искусства, этнографические и археологические материалы, произведения искусства привлекают к себе внимание мировой общности, являются главными туристическими достопримечательностями.

Қорақалпоқ этнографияси, халқ ижодиёти ўзига хослиги билан Ўзбекистон Республикасининг бошқа ҳудудларидагидан фарқ қилади. Жумладан, фольклорда мусиқалар оҳанги ҳам, матн қурилмаси ҳам эпик, дostonчилик анъаналари билан чамбар-час боғлиқ ва бу халқ ижодиётига ўзига хос жозибали бахш этади.

Қорақалпоқ фольклорида 3 хил дoston айтувчилар мавжуд. Булар - жырау, бахши ва қиссахонлардир. Улар бир-бирларидан поэтик-мусиқий репертуар, ижро услуби ва чолғу асбоблари билан фарқ қиладилар. Дoston айтувчилар орасида жырау услуби қадимий ҳисобланади. Унга қаҳрамонлик дostonлари (“Алпамыс”, “Едиге”, “Коблан” ва бошқалар), термалар ва толғаулар қиради.

Қорақалпоқ халқ ижодида бахшилиқ ҳам кенг тарқалган. Бу услубда поэтик эпослар, лирик характерга эга бўлган муҳаббат дostonлари қуйланади. Классик адиблар - Ажиниёз ва Бердахлар ҳам халқ оғизаки ижодининг ана шу услубида самарали ижод қилиб, Эл юрагидан чуқур жой олганлар.

Қорақалпоқ халқ ижодиётининг муҳим ажралмас қисмларидан бири бўлган миллий кийимлари ҳам қадимий ва жуда ўзига хосдир. Айниқса, қорақалпоқ аёлларининг миллий кийимлари кишида катта қизиқиш уйғотади. Чеварлик билан безатилган “женгсе” қўлқоплари, “кимешек” ва “саукеле” бош кийими ва ёпинчиқлари жуда ҳайратланарлидир.

Нақшларнинг услуби кўпроқ ҳайвонот ва ўсимлик дунёси ва ҳўжалиқ фаолияти билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, тикишлари эса нозик ва жозибали кўринишда – қирмизи-алвонранг, жигарранг, яшил-пистаранг, заррин сариқ рангда товланади. Бундан ташқари, буғдой тасвири туширилган белбоғга эга бўлган тухумсимон йирик кумуш тугмаларнинг турфа хиллари, ўсимлик барглари ва гуллари нақши билан туширилган рангли тошлар, бахмал билан безатилган “ҳайкел” кўкрак тақинчоқлари, “онгирмоншак” занжирли яримшар шаклидаги тақинчоқлар, “аребек” бурин сирғаси ҳамда заргарлик санъатининг бошқа буюмлари ҳам кишида ҳайрат уйғотади.

Чирик-Работда топилган заргарлик буюмларида тасвирланган мавзуларни қорақалпоқ нақшлари прототипларига оид дейиш мумкин. Нақшларнинг кўпгина мавзулари то-тем ҳайвонлардан келиб чиққан. Негаки, ўша пайтларда ҳар бир қабила ўзининг муқаддас ҳайвони ва тамғасига эга бўлган. Нақшларнинг “қарға туёқ”, “қошқар муйиз”, “той туёқ”, “ғоз

ХАЛК ИЖОДИНИНГ ЖОЗИБАСИ

искусства, материалы этнографии и археологии, произведения искусства привлекают к себе внимание мировой общественности, являются главными туристическими достопримечательностями республики.

Выставленные экземпляры национальной одежды являются сегодня образцом для возрождения материальной культуры, традиции которых начали забываться.

Внимание притягивают такие элементы одежды, как «Кимешек», который представляет собой своеобразный вид женский головной убор, с передней на-грудной частью, украшенной вышивкой. Кызыл-кимешек носили молодые женщины, а Ак-кимешек – женщины старшего возраста.

Традиционным свадебным, праздничным нарядом считался «Кок-койлек», отличавшееся своеобразной системой орнаментики «сауыты нагыз» (узоры кольчуги).

Загадкой для исследователей являются женские головные уборы «саукеле» и «тобелик», напоминающие, по мнению ученых-этнографов, шлемы амазонок-массагетов, отголоском которого считается эпос «Кырык-кыз». Саукеле покрыт

миллий кийимлари кишида катта қизиқиш уйғотади. Чеварлик билан безатилган “женгсе” қўлқоплари, “кимешек” ва “саукеле” бош кийими ва ёпинчиқлари жуда ҳайратланарлидир.

Нақшларнинг услуби кўпроқ ҳайвонот ва ўсимлик дунёси ва хўжалик фаолияти билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, тикишлари эса нозик ва жозибали кўринишда – қирмизи-алвонранг, жигарранг, яшил-пистаранг, заррин сарик рангда товланади. Бундан ташқари, буғдой тасвири туширилган белбоғга эга бўлган тухумсимон йирик кумуш тугмаларнинг турфа хиллари, ўсимлик барглари ва гуллари нақши билан туширилган рангли тошлар, бахмал билан безатилган “ҳайкел” кўкрак тақинчоқлари, “онгирмоншак” занжирли яримшар шаклидаги тақинчоқлар, “аребек” бурин сирғаси ҳамда заргарлик санъатининг бошқа буюмлари ҳам кишида ҳайрат уйғотади.

Чирик-Равотда топилган заргарлик буюмларида тасвирланган мавзуларни қорақалпоқ нақшлари прототиблирига оид дейиш мумкин. Нақшларнинг кўпгина мавзулари то-

Наглядно выставленные в музеях экземпляры национальной одежды являются сегодня образцом для возрождения материальной культуры, традиции которых начали забываться. Женская национальная одежда отличается богатой вышивкой и показывают высокое мастерство каракалпакских женщин.

Внимание притягивают такие элементы одежды, как «Кимешек», который представлял собой своеобразный вид женской одежды, сочетавший накидку на голову, с передней на-грудной частью, украшенной вышивкой, с вырезанным для лица отверстием. Кызыл Кимешек носили молодые женщины и Ак-кимешек – женщин старшего возраста.

Традиционным свадебным, праздничным нарядом считался «Кок-койлек» (Синее платье), отличавшееся своеобразной системой орнаментикой, называвшееся в народе «сауыты нагыз» (узоры кольчуги).

Загадкой для исследователей являются женские головные уборы «саукеле» и «тобелик», напоминающие, по мнению ученых-этнографов,

мўйин”, “қарға тирноқ” ва бошқа номлари ҳам бундан далолат беради. Айтиш керакки, қорақалпоқ нақшлари улар ишланган буюм билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, уларни алоҳида-алоҳида кўриб чиқиш мумкин эмас. Гилямдўзлик ва каштадўзлик буюмларида (баскур, кур, палас, кўк кўйлак, киймешек, жегда) халқнинг этник ўзига хос хусусиятлари аниқ акс эттирилган.

Кигиз буюмларидаги нақшлар ҳам жуда қизиқарли. Уларга нақш солиш техникаси ўзига хос бўлиб, нақшни “бостириш” кенг тарқалган. Айниқса, тўлқинсимон нақшлар алоҳида қизиқиш уйғотади. Айрим нақшлар жуда қадимий бўлиб, сув рамзини англатади. Чунки, қорақалпоқлар ҳар доим денгиз ва кўллар бўйида яшаганлар. Шу боис сув мавзусининг авлоддан авлодга ўтганини кузатиш мумкин.

Қорақалпоқларнинг анъанавий турар-жойлари - ўтовларда ҳам халқ ижодиётининг ўзига хос гўзал намуналарини кўриш мумкин. Турли ранглардаги нақшлар билан безатилган кигизлар ўтовларда ёпинчиқ вазифасини ўтайди.

красным сукном и богато украшен металлическими узорными бляхами и подвесками, цветными камнями и бусами, главным образом коралловыми. Тобелик носили поверх саукеле.

Следует отметить, что каракалпакская вышивка на красном, черном и белом фоне выполняется петельно-тамбурным швом или крестиком. Синий же фон изначально подразумевает только вышивку крестом. При создании каракалпакского орнамента не используются золотая или серебряная нити, а используется устоявшаяся цветовая палитра семи цветов: красного (бордового), желтого, зеленого, синего, белого, черного и коричневого.

Традиционным каракалпакским мужским головным убором считалась шапка из овчины «шогирме», или другие названия – кураш, борик.

Особое место в музейной экспозиции выделено ювелирному искусству народов Каракалпакстана, где четко видны различия школ ювелиров. В набор ювелирных украшений каракалпакских девушек входили: серьги, нагрудные украшения, арабек и мн.др.

В старину каракалпакские девушки носили силсилели, или халкалы сырга – серьги с подвесками под подбородком.

Нагрудное украшение «хайкел» представляет собой массивные серебряные фигурные украшения с цветными камнями, с мелкими цепочками и подвесками.

Заканчивает женский наряд украшение «онгирмоншак» – полусферическое по форме нагрудное украшение со свисающими гремящими подвесками.

Особый интерес представляет женское ювелирное украшение «арабек» – тонкое золотое кольцо, продевавшееся в ноздрю.

Каракалпакское песенное и танцевальное искусство вызывают бурные эмоции во время праздничных выступлений в Ташкенте и др. городах. Каракалпакская музыка представлена жанрами как фольклорной, так и профессиональной традиций. Центральное место занимает эпическое творчество – сказительство: жырау, баксы и кыссаханы. Из них искусство жырау – более древнее, в чей репертуар входили героические дастаны (например, «Алпамыс», «Едиге», «Коблан» и др.), терме и толгау. Жырау отличаются манера горлового пения, и они сопровождают себя на струнно-смычковом инструменте – кобызе.

Дастаны любовно-лирического характера («Гарип Ашык», «Саятхан-Хамра», «Юсуп-Ахмет») исполняют баксы под аккомпанемент музыкального инструмента дутар.

Кыссаханы читают рукописи дастанов – они поют стихотворные тексты открытым голосом без инструментального сопровождения.

Говоря о гостеприимстве каракалпаков нельзя

тем хайвонлардан келиб чиққан. Негаки, ўша пайтларда ҳар бир қабила ўзининг муқаддас хайвони ва тамғасига эга бўлган. Нақшларнинг “қарға туёқ”, “қошқар муйиз”, “той туёқ”, “ғоз мўйин”, “қарға тирноқ” ва бошқа номлари ҳам бундан далолат беради. Айтиш керакки, қорақалпоқ нақшлари улар ишланган буюм билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, уларни алоҳида-алоҳида кўриб чиқиш мумкин эмас. Гиламдўзлик ва каштадўзлик буюмларида (баскур, кур, палас, кўк кўйлак, киймешек, жегда) халқнинг этник ўзига хос хусусиятлари аниқ акс эттирилган.

Кигиз буюмларидаги нақшлар ҳам жуда қизиқарли. Уларга нақш солиш техникаси ўзига хос бўлиб, нақшни “бостириш” кенг тарқалган. Айниқса, тўлқинсимон нақшлар алоҳида қизиқиш уйғотади. Айрим нақшлар жуда қадимий бўлиб, сув рамзини англатади. Чунки, қорақалпоқлар ҳар доим денгиз ва кўллар бўйида яшаганлар. Шу боис сув мавзусининг авлоддан авлодга ўтганини кузатиш мумкин.

Қорақалпоқларнинг анъанавий турар-жойлари - ўтовларда ҳам халқ ижодиётининг ўзига хос гўзал намуналарини кўриш мумкин. Турли ранглардаги нақшлар билан безатилган кигизлар ўтовларда ёпинчиқ вазифасини ўтайди. Нақшинкор тус олган уйнинг чеварлик билан тикилган сўзаналар ва турли матолар билан безатилиши унинг кўркига кўрк бағишлайди.

Бундан йигирма йил олдин эришилган мустақиллик қорақалпоқ халқ ижодиётига Янги давр эшикларини очиб берди. Эски тузим даврида унитилиб кетган халқ санъати қайта тикланди, халқ ижодиёти давлат томонидан қўллаб-қувватланиб, ижодкорлар, халқ ижодиёти жамоалари, истеъдодлар маънавий ва молиявий жиҳатдан рағбатлантирилиб, уларнинг Янги марраларни забт этишлари учун барча шарт-шароитлар яратиб берилди. Шу боис ҳозирги пайтда Ўзбекистон Республикаси пойтахти – Тошкент шаҳрида бўлиб ўтадиган Миллий байрамларда қорақалпоқ фольклор жамоалари, санъаткорларининг чиқишлари бетақрорлиги, жозибадорлиги билан алоҳида ажралиб туради.

УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.

UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR

УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.

UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR

УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.

UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR

УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.

UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR

УН ШАНАШ – МЕШОК ДЛЯ МУКИ.
UN SHANASH – A BAG FOR FLOUR
УН ШАНАШ – МЕШКИ ДЛЯ МУКИ.
UN SHANASH – A BAGЫ FOR FLOUR

МАСЛЯНЫЙ
СВЕТИЛЬНИК.
OIL LAMP.

ДЕРЕВЯННОЕ БЛЮДО С
ЛОЖКОЙ?

УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.
UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR
УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.
UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR

ТРАДИЦИОННАЯ ОДЕЖДА
КАРАКАЛПАКОВ – БОГАТСТВО ФОРМ И
УЗОРОВ.

A TRADITIONAL KARAKALPAK CLOTHES –
A RICHNESS OF SHAPES AND MOTIFS.

ТРАДИЦИОННАЯ ОДЕЖДА
КАРАКАЛПАКОВ – БОГАТСТВО ФОРМ И
УЗОРОВ.

УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.
UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR
УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.
UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR

УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.
UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR
УН ШАНАШ –
МЕШОК ДЛЯ МУКИ.
UN SHANASH – A
BAG FOR FLOUR

КАЖДЫЙ ЭКСПОНАТ – НЕПОВТОРИМ В СВОЕЙ УНИКАЛЬНОСТИ.

КАЖДЫЙ ЭКСПОНАТ – НЕПОВТОРИМ В СВОЕЙ УНИКАЛЬНОСТИ.

КАЖДЫЙ ЭКСПОНАТ – НЕПОВТОРИМ В СВОЕЙ УНИКАЛЬНОСТИ.

КАЖДЫЙ ЭКСПОНАТ – НЕПОВТОРИМ В СВОЕЙ УНИКАЛЬНОСТИ.

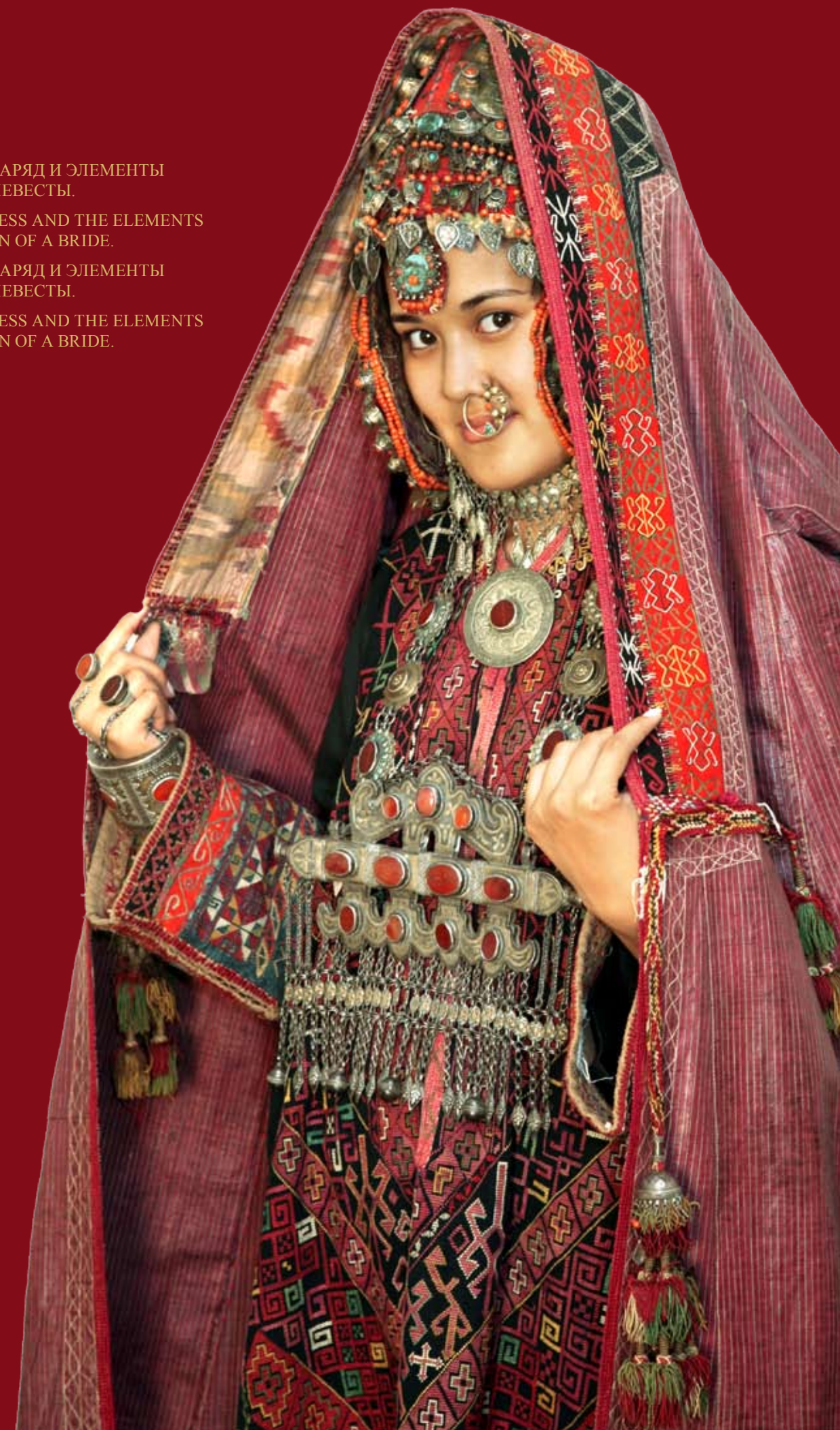

СВАДЕБНЫЙ НАРЯД И ЭЛЕМЕНТЫ
УКРАЩЕНИЯ НЕВЕСТЫ.

WEDDING'S DRESS AND THE ELEMENTS
OF DECORATION OF A BRIDE.

СВАДЕБНЫЙ НАРЯД И ЭЛЕМЕНТЫ
УКРАЩЕНИЯ НЕВЕСТЫ.

WEDDING'S DRESS AND THE ELEMENTS
OF DECORATION OF A BRIDE.

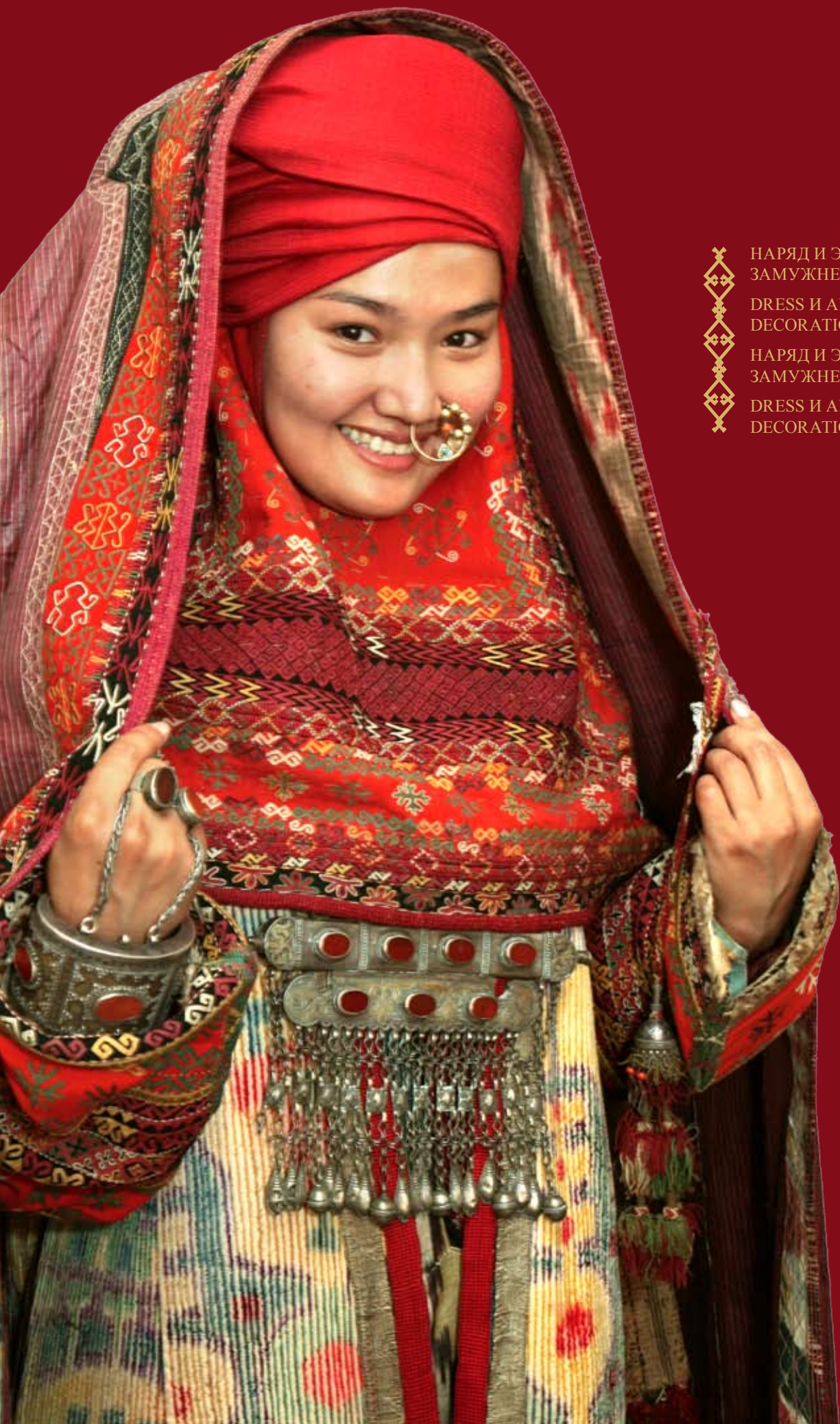

СВАДЕБНЫЙ НАРЯД И ЭЛЕМЕНТЫ
УКРАЩЕНИЯ НЕВЕСТЫ.

WEDDING'S DRESS AND THE ELEMENTS
OF DECORATION OF A BRIDE.

СВАДЕБНЫЙ НАРЯД И ЭЛЕМЕНТЫ
УКРАЩЕНИЯ НЕВЕСТЫ.

WEDDING'S DRESS AND THE ELEMENTS
OF DECORATION OF A BRIDE.

НАРЯД И ЭЛЕМЕНТЫ УКРАЩЕНИЯ
ЗАМУЖНЕЙ ЖЕНЩИНЫ.
DRESS И AND ELEMENTS OF
DECORATION OF A LADY.
НАРЯД И ЭЛЕМЕНТЫ УКРАЩЕНИЯ
ЗАМУЖНЕЙ ЖЕНЩИНЫ.
DRESS И AND ELEMENTS OF
DECORATION OF A LADY.

НАРЯД И ЭЛЕМЕНТЫ УКРАЩЕНИЯ
ЗАМУЖНЕЙ ЖЕНЩИНЫ.
DRESS И AND ELEMENTS OF
DECORATION OF A LADY.
НАРЯД И ЭЛЕМЕНТЫ УКРАЩЕНИЯ
ЗАМУЖНЕЙ ЖЕНЩИНЫ.
DRESS И AND ELEMENTS OF
DECORATION OF A LADY.

SA'WKELE – KELINNIN'
TOYLIQ BAS KIYIM.

САУКЕЛЕ – СВАДЕБНЫЙ
ГОЛОВНОЙ УБОР НЕВЕСТЫ.

SAUKELE – HEAD
DECORATION OF A BRIDE.

САУКЕЛЕ – СВАДЕБНЫЙ
ГОЛОВНОЙ УБОР НЕВЕСТЫ.

TO'BELIK – KELINNIN' TOYLIQ
BAS KIYIM.

ТОБЕЛИК – СВАДЕБНЫЙ
ГОЛОВНОЙ УБОР НЕВЕСТЫ.

TOBELIK – HEAD
DECORATION OF A BRIDE.

ТОБЕЛИК – СВАДЕБНЫЙ
ГОЛОВНОЙ УБОР НЕВЕСТЫ.

ХАЙКЕЛ – НАГРУДНОЕ
УКРАШЕНИЕ.
BREST DECORATION.
ХАЙКЕЛ – НАГРУДНОЕ
УКРАШЕНИЕ.
BREST DECORATION.

